İŞKUR

2013

MARDİN

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MARDİN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2013)

Raporu Hazırlayanlar:

M. Sait ASAN (İ.M.D)

Osman GÜNGÖR (İ.M.D)

Zaman İDER (İ.M.D)

SUNUŞ

Çağımızda işsizlik, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizin de genel bir sorunudur. Bu aynı zamanda gelişmişlik düzeyinin de bir göstergesidir. Yaşam seviyesi gelişmiş ülkeler, işgücü piyasalarını ve çalışma hayatını önceden belirlenen politikalar doğrultusunda şekillendirebilen ülkelerdir. Bunu mümkün kılan da her türlü verinin sağlıklı bir biçimde güncel olarak kayıt altına alınmasıdır. Bu sayede nüfus, eğitim, insan gücü ve işgücü piyasası verileri, güncel verilere dayanılarak yapılmaktadır.

İşgücü piyasası sürekli dinamik bir yapıda olduğu için analizler yaparak, işgücü piyasasının beklentilerini tespit etmek, değişimlere paralel olarak işgücü arzını yönlendirmek ve oluşturulacak yol haritalarına kaynaklık etmek son derece önemlidir.

Çalışma ve İş Kurumu Mardin İl Müdürlüğü 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarının etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. Bu çalışmalarla işverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR, kendi bünyesinde olan işsizleri, işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR, sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle Çalışma ve İş Kurumu Mardin İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese yürekten teşekkür ediyor, Mardin İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışmasının ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Dr. Ahmet CENGİZ

Mardin Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir.

Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir.

İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil, sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2013 yılı Mayıs-Haziran aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 100 bin 852 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılan işyeri sayısı 87 bin 719'dur. İlimizde bu kapsamda 1335 işyerine ulaşılmıştır.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2013 yılı I. dönem "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl

için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize, emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Mehmet AKIN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
TABLOLAR LİSTESİ vi
ŞEKİLLER LİSTESİ vii
KISALTMALAR viii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 4
BİRİNCİ BÖLÜM 6
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜMÜ 6
EKONOMİK VERİLER 6
NÜFUS GÖSTERGELERİ 10
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 14
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 17
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 30
İKİNCİ BÖLÜM 39
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 39
AMAÇ VE YÖNTEM 39
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 41
AÇIK İŞLER 47
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 52
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 54
SONUÇ 57
KAYNAKÇA 60
EKLER 61
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 61
Ek 2-A: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 64
Ek 2-B: Tahmin ve Notasyonlar 64
Ek 2-C:Örnekleme Yapılan iller listesi ve örnek sayıları (2012) 66
Ek 3-A- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 67
Ek 3-B Nufüs ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 73
Ek 4- Diğer Tablolar 77

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%) 7
Tablo 2. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Mardin (2013) 9
Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri 9
Tablo 4. Mardin ilinin yaş grublarına göre toplam, erkek, kadın nufusu 10
Tablo 5. Mardin ili ve ilçeleri nüfus bilgileri 13
Tablo 6. Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı 14
Tablo 7. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Mardin, 2011-2013. 15
Tablo 8. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Türkiye ve Mardin, 2010-2012. 16
Tablo 9 .TRC3 Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik Oranları (%), 2012. 17
Tablo 10.Cinsiyete ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım. 18
Tablo 11. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2012 21
Tablo 12. TRC3 Bölgesinde Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri (15+ yaş), 2012. 28
Tablo 13. Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı (%), 15-24 Yaş Grubu, TRC3 Bölgesi, 2012. 29
Tablo 14.Yaş Grublarına göre Kayıtlı İşsizler, Türkiye ve Mardin. 30
Tablo 15.Eğitim durumlarına göre işsizler, Türkiye ve Mardin 31
Tablo16. İŞKUR'a 2012 yılındaki başvuruların eğitim durumları, Türkiye ve Mardin 32
Tablo 17. Açık işlerin sektörlere göre dağılımları, Mardin 33
Tablo 18.Eğitim durumlarına göre işe yerleştürme, Türkiye ve Mardin. 34
Tablo 19. İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Mardin, 2012. 34
Tablo 20. Meslekere göre Açık İş, İşe Yerleştirme 35
Tablo 21. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Mardin, 2012. 36
Tablo 22. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Mardin, 2012. 37
Tablo 23.Öğrenim durumlarına göre işsizlik ödeneğinden yararlananlar, Türkiye, Mardin ... 38
Tablo 24. İŞKUR işgücü Piyasası araştırmaları (2007-2013). 40
Tablo 25. Sektöre Göre Ziyaret Edilen İşyeri Oranı (%) 42
Tablo 26.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Mardin, 2013. 44
Tablo 27.Meslek Gruplarına Göre İstihdam oranları 44
Tablo 28. En Fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı 49
Tablo 29. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2013 54
Tablo 30. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2014 55
Tablo 31. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2013 55
Tablo 32. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2014 56

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Mardin, Batman, Siirt, Şırnak (TRC3), 2004-2008 7
Grafik 2.Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus, Mardin, 2012..... 11
Grafik 3. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, Mardin, 2012. 12
Grafik 4. Çalışma Yaşı Nüfusunun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı(%), Mardin , 2012 18
Grafik 5. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı (%), TRC3 bölgesi, 2012 18
Grafik 6. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TRC3 bölgesi (%) 19
Grafik 7. Cinsiyet ve Yaşa Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2012. 20
Grafik 8. Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi. ... 21
Grafik 9. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), TRC3 Bölgesi, 2012. 22
Grafik 10. İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı, Türkiye ve TRC3,(2012) 23
Grafik 11. Eğitim Seviyesine Göre İstihdamda Kayıtlılık Durumu, Türkiye ve TRC3, (2012) 24
Grafik 12. Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları Türkiye, TRC3,Mardin. 25
Grafik 13.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2012. .. 26
Grafik 14. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2012. 27
Grafik 15. TRC3 Bölgesinde Kadınların Ait İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), 2012. 28
Grafik 16. 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri 29
Grafik 17. Çalışanların Sektörlere Göre Dağılımı, (%). 43
Grafik 18. En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı 46
Grafik 19. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı(%) 47
Grafik 20. Ana Meslek Grublarına göre Açık İşlerin Dağılımı (%) 48
Grafik 21. Sektörler İtibariyle Açık İş Oranları 49
Grafik 22. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları (%) 50
Grafik 23. İşverenlerce Talep Edilen Eğitim Düzeyileri Oranı (%) 51
Grafik 24. Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri 51
Grafik 25. Açık İşlerin Karşılanma Yolları 52
Grafik 26. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı (%) 53

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

YÖNETİCİ ÖZETİ

Mardin ilinin içerisinde yer aldığı TRC3 bölgesinde genel ekonomik duruma bakıldığında, sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) ilk sırada %55,8'lik bir oranla hizmetler sektöründe gelmekte, bu sektörü sanayi ve tarım sektörleri takip etmektedir. TRC3 bölgesi 2004-2008 yılları arasında GSKD'ye göre %92'lik bir gelişme hızı göstermiştir. Bölgede kişi başına GSKD artışı Türkiye'ye oranla 2004-2008 yılları arasında daha hızlı artarken, bu oran 2008 yılı itibariyle 4.882 TL ile Türkiye ortalamasından %40,6 oranında daha düşüktür

Mardin ilinin demografik özelliklerine bakıldığında, 2012 yılı itibariyle, ilin toplam nüfusu 773.026 kişidir. Nüfusun %50,29'u erkek, %49,71'i kadınlardan oluşmaktadır. Mardin ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 449.560 kişidir. Bu grubun ilin toplam nüfusu içindeki oranı %58,1'dir. Mardin ilinde toplam nüfusun %59,3'ü il veya ilçe merkezlerinde, %40,7'si ise belde veya köylerde yaşamaktadır.. 2011-2012 yılında Mardin'den göç eden insanların net sayısının 8.623'tür.

Mardin ilinde 2012/2013 öğrenim yılında genel ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 42.363 iken mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan toplam öğrenci sayısı 17.231'dir.

İşgücü arzına ilişkin mevcut veriler büyük ağırlıkla TRC3 bölgesini kapsamaktadır. TRC3 bölgesinde geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfus 1.235.000 kişidir. 432.000 kişilik nüfus işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak (35) yer almakta 803.000 kişi ise işgücü içerisinde (%65) yer almamaktadır. İşgücünün içinde ve dışında bulunan en ağırlıklı nüfusun eğitim durumu lise altı derecesindedir.

TRC3 bölgesinde işgücüne katılım oranlarına cinsiyete göre bakıldığında, kadınların işgücüne katılım oranı %7,5 iken, bu oran erkekler için %64,8'dir. Yaş açısından bakıldığında işgücüne katılımın 25-54 arası yaş gruplarında ağırlık kazandığı görülmektedir. Erkeklerde ve kadınlarda işgücüne katılımın en yüksek olduğu yaş aralığı 25-34'tür..

TRC3 bölgesinde nüfusun % 65'i işgücü piyasası dışındadır. İşgücü dışında kalan erkeklerin oranı % 35,1 kadınlarda ise işgücü dışında kalanların oranı %92,5 gibi çok yüksek bir orandır.

Mardin ili istihdam oranı 2012 yılı itibariyle %27,5'dır. Bölgede yaşayan erkeklerin %50,7'ü, kadınların ise %6,1'i çalışmaktadır. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu erkekler için %70 ile 25-34 yaş grubu kadınlarda ise %9,5 ile 25-34 yaş grubudur. 2012 yılı itibariyle, TRC3 bölgesindeki istihdamın %6,2'sini okuma-yazma bilmeyenler, %73,5'ini yüksek eğitimliler, %42,6'sını lise ve dengi okul mezunları, %20'si ise lise altı eğitimliler oluşturmaktadır..

İstihdamın sektörlere göre dağılımına bakıldığında TRC3 bölgesinde istihdamın, Türkiye genelinde görülen eğilim olan hizmetler sektörü görülmektedir. Hizmet sektörü TRC3 bölgesinde toplam istihdamın %65'ini kapsamakta, bunu %22,8'lik istihdam yaratma oranıyla sanayi sektörü ve %12,2'yle tarım sektörü izlemektedir. Meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında TRC3 bölgesinde istihdamın ağırlıklı olarak %23,5 oranıyla nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlarda oluştuğu görülmektedir. Bunu %12,9 oranıyla sanatkarlar ve ilgili çalışanlarda olduğu görülmektedir. TRC3 bölgesinde istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok

büyük oranda (%52) 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %19,4'lük bir oranla 25-49 kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir.

TRC3 bölgesinde istihdamın %51.5'i kayıt dışındadır. Bölgedeki kadınların %46,2'si, erkeklerin ise %52,2'si kayıtdışı çalışmaktadır. Yine de kayıtdışı çalışmada yıllar içerisinde bir iyileşme olduğunu söylenebilir. TRC3 bölgesinde 2007 yılında %68,5 olan kayıtdışılık oranı, 2012 yılında %51,5'e düşmüştür.. Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında toplam okuma yazma bilmeyenlerin %85,7'si kayıtdışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%68,6), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%32,3) ve yükseköğretim mezunları (%3) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma durumu da azalmaktadır. TRC3 bölgesinde 2012 yılı itibariyle en düşük kayıtdışı istihdamın ücretli ve yevmiyeli çalışanlar (%43,3) arasında olduğu görünmektedir. Ücretsiz aile işçilerinin %91'i, işveren ve kendi hesabına çalışanların da %72,3'ü kayıtdışı çalışmaktadır. TRC3 bölgesinde en fazla kayıtsız çalışan yaş grubunun 15-19 yaş grubu (%87,5) olduğu, bunu 20-24 grubunun (%63,67) izlediği görülmektedir.

2012 rakamlarına göre TRC3 bölgesinde işsizlik oranı %21,3'tür. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %18,3, erkekler açısındansa %21,7'dir. 2012 yılı verileri ışığında TRC3 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu kadınlar (%31,8) 15-19 yaş grubu, erkekler içinde aynı şekilde (%31,8) 15-19 yaş grubudur. Toplam işsizlik oranı ise 15-19 yaş gurubunda %34 iken, 20-24 yaş grubunda %30,9'dür.

.

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Mardin genelinde açık iş oranı **yüzde 5,1** olarak hesaplanmıştır. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının yüzde 15,8 ile Kültür sanat eğlence dinlence ve spor olduğu görülmektedir. Gayrimenkul Faaliyetleri sektörünü yüzde 12'lik açık iş oranı ile Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri yüzde 11,9'luk açık iş oranı ile bu sektörü izlemektedir.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %9,4 Saanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Bu ana meslek grubunu %9,1 Profesyonel Meslek Mensupları ve %7,6 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları gurubunda çalışanlar takip etmektedir. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek makineci (dikiş)dir. Açık işlerin %8,8'ini makineciler oluşturmaktadır. Makinecileri %4,3 ile beden işçisi takip etmektedir.

Mardin ilinde temininde güçlük çekilen meslekler Tır şoförü, Ağaç işleri teknisyeni, beden işçisi (genel), beden işçisi (inşaat), sıvacı şeklinde sıralanmaktadır.

Temininde güçlük çekilen eleman sayılarının sektöre göre dağılımına bakıldığında Mardin için eleman temininde en fazla güçlük çekilen ilk üç sektör sırasıyla 25,4 ile imalat, yüzde 22,2 toptan perakende ticaret ve motorlu taşıtlar bakım ve onarımı, yüzde 15,6 inşaat sektörü şeklindedir.

Bir takım mesleklerin temininde güçlük çekilmesinin nedenine ilişkin sonuçlara göre, bu kapsamda görüşülen işverenlerin; yüzde 63'ü ilgi meslekte yeterli beceriye/niteliğe sahip eleman olmamasından, yüzde 60,3'ü ilgi meslekte çalışacak eleman olmamasından, yüzde 40,4'ü ilgili meslekte iş tecrübesine sahip eleman olmamasından, yüzde 10,2'si çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinden ve yüzde 6,3'ü da önerilen ücretin az bulunmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir

GİRİŞ

Mardin İşgücü Piyasası Analizi'nin amacı illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır. Bu raporda il düzeyinde işgücü arzı ve talebine ilişkin temel veriler sunulacaktır. Bu çerçevede Mardin için bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirilmiştir. Mardin İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın amacı tüm ilçe ve köylerini de kapsayacak biçimde Mardin ilinde işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin işgücü talebini değişik boyutlarıyla tespit etmek, ve işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemeye katkıda bulunmaktır. Böyle bir talep araştırması ile desteklenen Mardin İşgücü Piyasası Analizi'nin özellikle işgücünün talep açısından ve gelecek kısa dönemde eğilimlerinin ölçülmesi, ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilmesi, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin hangi koşullarda ortadan kalkabileceğinin belirlenmesi ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak politika ve önerilerin geliştirilmesi gibi hedefleri vardır. Bir bütün olarak bu rapor, işgücü politikalarının tümüne veri sağlayabilecek bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Mardin İşgücü Piyasası Analizi raporu iki temel bölümden oluşmaktadır. İşgücü piyasasını etkileyen unsurlardan genel ekonomik yapı, demografik özellikler ve eğitim durumu raporun ilk kısmını oluşturmaktadır. Mardin ili işgücü piyasasını arz açısından analiz etmeye yarayacak bileşenler incelenmektedir. Bu bileşenler işgücüne katılım, işgücü dışı nüfus istihdam, kayıtdışı istihdam ve işsizlik başlıkları altında toplanmaktadır. Bu bölümde ayrıca işgücü piyasasında çoğunlukla dezavantajlı gruplar olarak adlandırılan kadınlar ve gençlerin durumuna da ayrı başlıklar altında bakılmaktadır. Mardin ili özelinde en güncel veriler ışığında İŞKUR kapsamında gerçekleşen arz ve talep eşleştirmelerine bakmakta, bu çerçevede Mardin ilinde açık işlere yapılan başvurular, bu işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme çabalarını özetlemektedir. Raporun ikinci bölüm ise Mardin ili işgücü piyasasına talep yönünden bakmakta ve Mardin İli İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının sonuçlarını derlemektedir. Bu çerçevede işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2012 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler, işverenlerin gelecek istihdam beklentisi gibi bileşenlere ait veriler özetlenmektedir. Raporun değerlendirme ve sonuç bölümünde ise işgücü piyasanın önemli unsurları arasındaki ilişkilerden yola çıkarak işgücü arzı ve talebi açısından karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmakta ve politika önerileri sunulmaktadır.

Mardin İşgücü Piyasası Analizi raporunda çeşitli kaynaklardan derlenen veriler kullanılmıştır. İlk bölüm çerçevesinde genel ekonomik durum, demografik yapı ve eğitim durumuna ait verilerle, Mardin ili işgücü piyasasında işgücü arzına ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan Genel Nüfus Sayımları ve Hanehalkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Bu verilerden bir kısmı Mardin iline özel olsa da, işgücü arzına ait birçok veri il bazında değil NUTS2 bölgelendirme sistemi çerçevesinde Mardin ilinin yer almış olduğu TRC3 bölgesi (Mardin, Batman, Siirt, Şırnak) geneline ait verilerdir. Bu verilerin büyük çoğunluğu 2012 yılına aittir. Mardin iline özel kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlere ilişkin en yeni veriler Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından temin edilmiştir. Raporun işgücü talebi ile ilgili bölümünde ise İşgücü Piyasası Talep

Araştırması'nın sonucunda elde edilen veriler kullanılmaktadır. Araştırma çerçevesi Mardin ilinde 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerlerinde[1] yapılan tam sayım ile sınırlıdır. İşyerleri listesi TÜİK'in 2012 yılı İşyeri Kayıt Sistemi listesinden oluşturmuştur[2]. İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si[3] kapsama dahil edilmiştir[4]. Mardin için İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın alan uygulaması 15 Eylül -30 Haziran 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, araştırmada yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar içerisinde işyeri cevap durumlarına göre ağırlıklandırma yapılmıştır. Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi[5] yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz

---

[1] Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

[2] Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

[3] Madencilik ve taşocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

[4] Kapsama dahil edilmeyen sektörler Tarım, orman, balıkçılık; Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik; Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri (Hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak ayrım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri); Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri.

[5] Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü arz analizlerinde kullanılan veri setlerinden nüfus ve eğitim göstergelerini iller itibariyle ve yıllık bazda bulmak mümkün iken ekonomik yapı ve işgücü piyasası veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel (İBBS 2 bölgeleri)[6] veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bölgesel göstergelerin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmayabilmektedir ve bölge istatistikleri kullanılarak yapılan yorumlarda bu hususa dikkat edilmelidir.

Bu durum Mardin ilinin yer aldığı TRC3 (Batman, Mardin, Şırnak ve Siirt illerini içeren bölge) için de geçerlidir. SEGE'nin 2011 yılında yaptığı araştırmada bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 78. sırada olan Şırnak'tır. Siirt 77. sırada yer alırken, Mardin 74. ve Batman 70. sırada bulunmaktadır.

EKONOMİK VERİLER

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyo ekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir. Ekonomik veri setinin önemli bir bölümünü il ve hatta bölgesel bazda bulmak mümkün değildir

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler 2008 yılından bu yana üretilmemektedir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır

[6] Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Mardin, Batman, Siirt, Şırnak (TRC3), 2004-2008

Kaynak: TÜİK

Türkiye'de tarım ve sanayi sektörlerinin ağırlığı hizmetler lehine gerilerken, Mardin ilinin de içerisinde yer aldığı TRC3 bölgesinde ağırlık ilk sırada sanayi ve sonra hizmetler sektörü lehinde artış göstermiştir. 2008 yılı itibariyle bölgede en yüksek Gayri Safi Katma Değer (GSKD) %55,8'lik oranla hizmetler sektöründe gelmektedir. 2004 yılına göre artış en yüksek oranla sanayi sektöründedir.

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%)

	Türkiye				
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2004-2008
Gayri Safi Katma Değer	15.5	16.9	12.9	13.3	72.7
Tarım	14.6	3.2	2.7	12.3	36.4
Sanayi	15.8	17.7	11.1	11.0	68.0
Hizmetler	15.6	18.9	15.2	14.4	81.2

Kaynak: TÜİK

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%)

	TRC3 Bölgesi				
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2004-2008
Gayri Safi Katma Değer	27,4	24,4	8,2	12,0	92,0
Tarım	8,8	7,1	3,0	-1,7	18
Sanayi	60,1	38,5	0,7	16,5	158,7
Hizmetler	21,3	22,7	14,3	13,1	92,4

Kaynak: TÜİK

TRC3 bölgesinin yıllara göre gelişme hızına bakıldığında 2004-2008 yılları arasında bölgenin % 92'lik bir gelişme hızı gösterdiği görülmektedir. Bu oran, %72.7 olan Türkiye ortalamasının oldukça üstündedir. Mardin ilinin yer aldığı TRC3 bölgesi ana sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) sektörlere göre artış hızı açısından Türkiye'de en büyük artış %81,2 ile hizmetler sektöründe iken bu bölgede en büyük artış %158,7 ile sanayi sektöründedir. 2004-2008 yılları arasındaki artış sanayi sektöründe Türkiye'ye oranla dikkat çekici bir artış görülmektedir.

Türkiye ortalamasından daha az gelişim gösteren tek sektör tarım sektörüdür.TRC3 bölgesinde kişi başına GSKD artışı Türkiye'ye oranla daha düşüktür. 2004 te kişi başına GSKD 7.304 TL iken Mardin'de ise 2.653 TL dir. 2008'e geldiğimizde ise Türkiye'de %64,5 artışla 12.020 TL olmuştur. Mardin'de ise %84 artışla 4.882 TL olmuştur.

Mardin ilinin yatırım teşviklerinden aldığı paya yıllar bazında bakıldığında inişli çıkışlı bir tablo belirmektedir. Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2013 yılında Mardin ili toplam 1 458 881 bin TL ile Türkiye genelinde 3. sırada bulunmaktadır. Bu miktar aynı yıl için gerçekleşen toplam kamu yatırımlarının %2,8'ine denk gelmektedir. En yüksek kamu yatırımı "enerji" alanında gerçekleşmiştir, bunu eğitim alanı izlemektedir.

Tablo 2. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Mardin (2013)

Kamu Yatırımlarında İlin Yeri (2013)			
	Türkiye	Mardin	Mardin %
Tarım	6 002 624	31 660	0,5%
Madencilik	1 790 700	1 651	0,09%
İmalat	683 350	-	0,0%
Enerji	4 290 765	1 223 899	28,5%
Ulaştırma – Haberleşme	14 967 255	51 742	0,3%
Turizm	356 545	591	0,2%
Konut	613 250	1 335	0,2%
Eğitim	8 419 268	68 491	0,8%
Sağlık	3 169 890	7 450	0,1%
Diğer Kamu Hizmetleri	12 587 973	72 062	0,2%
TOPLAM	52 881 620	1 458 881	2,8%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Yatırım teşvikleri altyapı, işgücü ve coğrafi avantaj gibi pekçok faktöre bağlıdır. Teşvikler, tüm illerde aynı etkiyi yaratmasa da; illerin ekonomik gelişimlerini değerlendirmek için yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar ile kendi kaynaklarını birlikte düşünmek gerekmektedir. Bu anlamda ilde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakmak ilin genel ekonomik faaliyetleri anlamında bir fikir vermektedir.

Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri

YIL	MARDİN İLİ KURULAN/KAPANAN ŞİRKET İSTATİSTİKLERİ							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
2009	265	15	68	9	7	7	3	60
2010	300	19	72	23	17	9	5	39
2011	360	16	88	30	17	13	13	68
2012	387	15	146	22	36	15	9	28

KAYNAK: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında, Mardin ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılında, 2011 yılına göre şu tür değişimler izlenmektedir:

- Kurulan şirket ve kapanan şirket sayısında paralel bir durumun olduğu söylenebilir.
- Kurulan kooperatif sayısında fazla bir değişim olmazken, kapanan kooperatif sayısı %31 azalma meydana gelmiştir.

- Kurulan gerçek kişi sayısı %66 artarken, kapanan gerçek kişi işletme sayısı fazla bir değişim olmamıştır.

Tasfiyeye giren şirket sayısı %27 azalırken, tasfiyeye giren kooperatif sayısı %101 artmıştır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkanlarının sağlanamamasıdır (DPT, 2007: 30).

Mardin iline ilişkin 2012 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 773.026 kişi olduğu görülmektedir. Bu nüfusu ile Mardin ili Türkiye toplam nüfusunun %1,02'sini oluşturmaktadır. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır: Nüfusun %50,29'ü erkek, %49,71'i kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 4. Mardin ilinin Yaş Gruplarına göre toplam, erkek, kadın sayıları-2012

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
0-4	93.627	47.927	45.700
5-9	94.069	47.953	46.116
10-14	98.432	49.870	48.562
15-19	89.681	45.647	44.034
20-24	75.316	40.085	35.231
25-29	62.613	31.556	31.057
30-34	58.613	28.989	29.457
35-39	45.580	22.273	23.307
40-44	36.019	18.404	17.615
45-49	29.468	15.152	14.316
50-54	20.686	10.174	9.189
55-59	17.481	8.292	9.233
60-64	14.261	6.262	7.999
65-69	11.098	4.976	6.122
70-74	9.943	4.509	5.434
75-79	7.660	3.468	4.201
80-84	5.331	2.195	3.136
85-89	2.255	710	1.545
90+	1.051	294	757
Toplam	**773.026**	**388.736**	**384.290**

Kaynak: TÜİK

Mardin ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 449.560 kişidir. Bu grubun toplam nüfus içindeki oranı %58,1'dir; bu da %67,4 olan Türkiye ortalamasına altındadır. Bu grubun Mardin içinde cinsiyet dağılımı %50,3 erkek, %49,7 kadın nüfus oranlarıyla birbirine çok yakındır. Mardin ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların toplam nüfus içindeki oranı %37'dir; bu oranla Türkiye ortalaması olan %25,3'lük orandan bir hayli yüksektir bu verilerden önümüzdeki yıllarda Mardin'de çalışma yaşı nüfusunun artacağı anlaşılabilir. Mardin ilinde 65 yaş üstü nüfusun ilin toplam nüfusuna oranı ise %4,8 ile %7,4'lük Türkiye ortalamasının altındadır.

Grafik 2. Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus(%), Mardin, 2012.

Kaynak: TÜİK

Yerleşim yerlerine göre nüfusa bakıldığında Mardin ili toplam nüfusunun %59,3'ü il veya ilçe merkezlerinde, %40,7'sı ise belde veya köylerde yaşamaktadır. İl veya ilçe merkezlerinde yaşayanların oranının Türkiye geneli olan %77,3'den daha düşük olduğu görünmektedir. Yani Mardin ilinde kırsal alanda yaşayanlar Türkiye ortalamasından daha fazladır.

Grafik 3. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus (%), Mardin, 2012

Kaynak: TÜİK

Mardin 9.097 kilometre karelik yüzölçümüyle Türkiye'nin %1,16'sini kaplamaktadır. 2010 yılında Mardin ilindeki nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının 9 puan altında gerçekleşmiştir. Nüfus yoğunluğu ile işgücü piyasası arz-talep eşleştirmeleri arasında çeşitli ilişkiler kurulabilir. Mesela nüfus yoğunluğu fazla olan yerlerde işgücü piyasasında taraflar arasında sosyal ağların daha yakın olacağı ve etkin çalışacağı ve iletişimin daha fazla ve daha çabuk gerçekleşeceği, dolayısıyla da daha az masraf ve çabayla eşleştirme olabileceği düşünülebilir.

Mardin ilinin nüfus büyüklüğüne göre nüfusu en fazla olan ilçeleri sırasıyla Kızıltepe, Nusaybin, Merkez, Midyat iken, nüfusu en az olan ilçeler ise Ömerli, Savur ve Yeşilli olarak sıralanmaktadır (TÜİK, 2012).

Tablo 5. Mardin il ve ilçelerinin nüfus bilgileri, (TÜİK, 2012)

İl/İlçe merkezi				Belde\Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Merkez	86.948	45.158	41.790	52.306	26.241	26.065	139.254	71.399	67.855
Dargeçit	17.329	9.603	7.726	12.924	6.239	6.685	30.253	15.842	14.411
Derik	20.668	10.321	10.347	39.292	19.273	20.019	59.960	29.594	30.366
Kızıltepe	147.585	74.529	73.056	80.771	40.208	40.563	228.356	114.737	113.619
Mazıdağı	11.146	5.790	5.356	21.682	10.727	10.955	32.828	16.517	16.311
Midyat	60.425	30.635	29.790	45.117	22.049	23.068	105.542	52.684	52.858
Nusaybin	88.047	43.564	44.483	27.025	13.469	13.556	115.072	57.033	58.039
Ömerli	6.245	3.173	3.072	8.384	4.132	4.252	14.629	7.305	7.324
Savur	6.713	3.335	3.378	23.875	11.885	11.990	30.588	15.220	15.368
Yeşilli	13.006	6.643	6.363	3.538	1.762	1.776	16.544	8.405	8.139
Toplam	**458.112**	**232.751**	**225.361**	**314.914**	**155.985**	**158.929**	**773.026**	**388.736**	**384.290**

Kaynak: TÜİK

Mardin ili göç oranlarına bakıldığında Mardin'in göç veren bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2007-2011 yılları verirlerine bakıldığında Mardin göç eden insanların net sayısının 46.710 olduğu görülmektedir. 2012 yılında göç edenlerin net sayısı ise 8.623 kişidir. Toplam göç edenler arasında en büyük paya sahip yaş grubunun 15-34 olması ve Mardin ilinin en çok göç verdiği şehirlerin İstanbul, İzmir ve Adana (TÜİK, 2012) gibi şehirler olması, göçün ağırlıklı olarak iş olanakları ve eğitim sebepleriyle gerçekleştiğini düşündürmektedir. Mardin ilinin aldığı göç açısından en ağırlıklı yaş grubu 20-29 yaş olarak görünmektedir.

Tablo 6. Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

	Mardin				
	ADNKS 2011 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
2007-2008	750.697	27.606	41.432	-13.826	-18,25
2008-2009	737.852	18.296	40.308	-22.012	-29,39
2009-2010	744.606	25.478	30.495	-5.017	-6,72
2010-2011	764.033	25.447	31.302	-5.855	-7,63
2011-2012	773.026	21.676	30.299	-8.623	-11,09

Kaynak: TÜİK

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Mardin ilinin çalışma yaşı nüfusunun bitirilen eğitime göre dağılımına bakıldığında okuma yazama bilen fakat herhangi bir okul bitirmeyen %10,8'dir. Lise altı eğitimliler çalışma yaşı nüfusunun %69,1 gibi dikkat çekici bir oranı oluşturmaktadır. Yine okuma yazma bilmeyenlerin oranı %11,8 olduğu görünmektedir. Yüksek okul veya fakülte mezunu oranı ise %8'dir.

Türkiye genelindekine benzer bir şekilde Mardin'de de çalışma yaşı kadınlarla çalışma yaşı erkekler arasında eğitim açısından kadınlar aleyhine bir eşitsizlik bulunmaktadır. Bitirilen eğitim açısından kadınlarla erkekler arasındaki sayıya bakıldığında açının en dar olduğu eğitim seviyesi ilkokul mezunlarıdır. Eğitim seviyesi yükseldikçe mezun olan çalışma yaşındaki kadın sayısı maalesef azalmaktadır..

Grafik 4. Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı (%), Mardin, 2012

Kaynak: TÜİK

Mardin ilinde 2011/2012 öğrenim yılında ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 38.468 iken mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan toplam öğrenci sayısı 15.977'dir.

Tablo 7. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Mardin, 2011-2013.

Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı		
	Mardin	
	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2011/2012	38.568	15.977
2012/2013	42.363	17231

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim

2010-2012 arasındaki iki okul dönemi okullara yeni kayıtlar açısından karşılaştırıldığında, Türkiye genelinde ve Mardin ilinde ilköğretim okullarına yapılan yeni kayıtlarda artış olmuş. Ortaöğretime bakıldığında, Türkiye genelini de yansıtacak bir şekilde, genel ortaöğretime kayıtların azaldığı, ancak bunun yanında mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına kayıtların yükselmekte olduğu gözlenmektedir

2010-2012 yılları arasındaki iki öğrenim dönemine ilk ve ortaöğretimden mezun öğrenci sayısı açısından bakıldığındaysa hem Türkiye genelinde, hem de Mardin ili özelinde yine meslek ve teknik ortaöğretim okullarından mezun olan öğrencilerin sayısında bir artış dikkati çekmektedir. Mardin ilinde 2011/2012 dönemi sonunda ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile 2012/2013 döneminde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 4.493 öğrencilik bir fark vardır. İlköğretim mezunlarının %28,7'sine tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya göç yoluyla ilden ayrıldığı ya da öğrenimlerine devam etmedikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 8. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Türkiye ve Mardin, 2010-2012.

İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı			
	Türkiye		
	İlköğretim	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2010/2011 dönemi yeni kayıt	1.285.550	513.896	525.069
2011/2012 dönemi yeni kayıt	1 756 618	476 823	651 734
2009/2010 dönem sonu mezun sayısı	1.226.473	392.064	314.448
2010/2011 dönem sonu mezun sayısı	1.252.147	380.548	332.154

	Mardin		
	İlköğretim	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2011/2012 dönemi yeni kayıt	19 834	6 521	4 639
2012/2013 dönemi yeni kayıt	27 423	5 981	7 150
2010/2011 dönem sonu mezun sayısı	15.653	4.774	1.228
2011/2012 dönem sonu mezun sayısı	17 413	4 591	2 328

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasının genel bir resmini çıkartabilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına cinsiyet eşitliği, eğitim durumu, sektörler arası dağılım gibi göstergeler ışığında bakmak gerekmektedir. Bu tür bir analiz için gerekli verilerin çoğu TÜİK Hane halkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Ancak bu verilerin büyük bölümü Mardin iline özel değildir; NUTS2 bölümlemesinde Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt illerini kapsayan TRC3 bölgesi bütününde mevcuttur. Dolayısıyla bu bölümde sunulacak analiz Mardin ili özelinden ziyade, bölgesel özellikleri yansıtmaktadır. Ancak bu analiz mümkün olduğu ölçüde Mardin iline ait verilerle de zenginleştirilmeye çalışacaktır. Nüfus ve konut araştırması kapsamında 2011 yılı için elde edilen il düzeyinde işgücü piyasası verilerine ilişkin Ek 3'te özet bir tablo verilmiştir.

TRC3 bölgesine nüfus, istihdam, işsizlik ve işgücü dışı nüfus olarak bakıldığında, geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfusun 1.235.000 kişi olduğu, 432.000 kişilik nüfusun işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak yer aldığını (%35), 803.000 kişinin ise işgücü içerisinde yer almadığını (%65) görmek mümkündür.

Tablo 9 .TRC3 Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik Oranları (%), 2012.

	Nüfus Oranı	İşgücü Katılım Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı	İşgücü dışı nüfus
Okuma-yazma bilmeyen	26,8	8,5	6,2	26,4	37,7
Lise altı	54,2	38,7	29,0	25,0	51,2
Lise	12,4	51,0	42,6	16,4	9,3
Yüksekokul	6,6	82,4	73,5	10,8	1,7
Toplam	**100**	**35,0**	**27,5**	**21,3**	**65,0**

Kaynak: TÜİK

TRC3 bölgesinde işgücüne katılım oranları cinsiyete göre incelendiğinde, kadınların işgücüne katılım oranı % 7,5 iken, bu oran erkekler için % 64,8'dir. Türkiye'de işgücüne katılımı 2012 yılında kadınlarda % 29,5 iken erkeklerde %71'dir. Bölgede hem kadınlar hemde erkeklerin işgücüne katılım oranlarının Türkiye'nin altında olduğu görülmektedir. Ayrıca erkeklerle kadınlar arasında işgücüne katılım anlamında ciddi bir eşitsizlik hem Türkiye'de hemde bölgede dikkat çekmektedir. Aradaki bu farkın sebebinin bölgede kadınlarda eğitim seviyesinin düşüklüğü, doğum oranın fazlalığı, kadınların çalıştığı sektörlerde iş olanaklarının yeterli olmaması, tarım sektöründe ücretsiz aile işçisi olarak çalıştırılmasıdır.

Bölgede işgücüne katılıma yaş açısından bakıldığında erkeklerde işgücüne katılımın en yüksek olduğu yaş aralığı 25-34'tür bu yaş aralığındaki erkeklerin %88,6'sı işgücü içerinde yer almaktadır. Kadınların işgücüne katılım oranın en yüksek olduğu yaş aralığı da 25-34'tür bu yaş aralığındaki kadınların %11,6'sı işgücüne katılım göstermektedir.

Grafik 5. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı (%), TRC3 bölgesi, 2012

Kaynak: TÜİK

Eğitim durumuna göre erkeklerin ve kadınlarda işgücüne katılımına bakıldığında eğitimin derecesi artıkça işgücüne katılımının da arttığı görülmektedir Yükseköğretim mezunu erkeklerin işgücüne katılımı % 86,9'dür. Kadınlarda bu oran %71,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Cinsiyete ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım(%), 2012

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim
Erkek	35,3	65,5	67,6	86,9
Kadın	2,3	5,9	14,9	71,5

Kaynak: TÜİK

İşgücü Dışında Kalan Nüfus

2012 yılı verilerine göre Mardin ilinin de içerisinde yer aldığı TRC3 bölgesinde işgücü dışında kalan nüfus 803.000 kişidir. Bu nüfusun % 65'i işgücü piyasası dışında kalması demektir. İşgücü dışında kalan erkeklerin oranı % 35,1 iken, kadınlarda bu oran % 92,5 gibi çok yüksek bir oran olduğu görünmektedir.

TRC3 bölgesinde kurumsal olmayan 15-24 nüfusta bulunan 428 bin gençten 112.000'i işgücü içerisinde, 316.000'i de işgücü dışında yer almaktadır.

Hanehalkı işgücü anketinden elde edilen bir çok gösterge eğitim düzeyi artışının nüfusun işgücüne katılım oranını arttırdığı gözlemini desteklemektedir. Bu durum erkekler ve kadınlar için yüksek öğrenim seviyesinde hayli belirgindir. Yükseköğrenim diploması olan yaklaşık üç kadından biri (%29,2) ve dokuz erkekten biri (% 13,8) işgücü piyasası dışındadır.

Grafik 6. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TRC3 bölgesi (%)

Kaynak: TÜİK

Yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni değişmektedir. 2011 yılı itibariyle nedene ve yaşa göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında TRC3 bölgesinde ilk sırada gelen nedenin ev işleri ile meşgul olmak (%57,3) olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada öğrenci olmak (%14,3), üçüncü sırada ise engeli yaşlı veya hasta olmak (%10,5) gelmektedir. 20-54 yaş grubu açısından en büyük sebebin ev işleri olması, işgücüne katılmayanların büyük ölçüde kadınlar olduğunu göstermektedir.

Yine 2012 yılı itibariyle nedene ve eğitime göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında, TRC3 bölgesinde ev işleri ile meşgul oldukları için işgücüne katılmayanların

büyük çoğunluğunun lise altı eğitim düzeyi (%51,6) ve okuma yazma bilmeyenlerden (37,7) oluştuğu görülmektedir. Dolayısıyla, düşük düzeyde eğitime sahip olmaktan kaynaklanan bir şekilde ancak düşük ücretli işlerde çalışabilecek olması ve çocuk bakım hizmetlerinin yetersiz ve yüksek ücretli olması nedeniyle kadınların birçoğunun çalışmak yerine ev kadını olarak kaldığını ve ev işleri ile çocuk ve yaşlı bakımıyla ilgilendiğini söylemek mümkündür.

İstihdam

2012 yılı itibariyle Mardin ilinin içinde bulunduğu TRC3 bölgesinde istihdam oranı % 27,5'dir. Erkeklerde bu oran %50,7 iken, kadınlarda bu oran %6,1 gibi çok düşük bir seviyededir. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu erkeklerde % 70 ile 25-34 yaş grubu ve %67,5 ile 35-54 yaş grubu, kadınlarda ise bu oran %9.5 ile 25-34 yaş grubudur.

2012 yılı itibariyle, TRC3 bölgesindeki istihdamın %6,2'ünü okuma-yazma bilmeyenler, %17,6'sini yüksek eğitimliler, %19,1'sını lise ve dengi okul mezunları, % 57,1'ini ise lise altı eğitimliler oluşturmaktadır.

Grafik 7. Cinsiyet ve Yaşa Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2012.

Kaynak: TÜİK

2012 yılı için TRC3 bölgesinin eğitim durumuna göre istihdam oranına bakıldığında eğitimle istihdam oranı arasında doğrusal bir ilişki olduğu görünmektedir.

Toplam işgücü içerisinde okuma-yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %6,2 iken, lise altında istihdam oranı %20, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %42,6'ya ve son olarak da yükseköğretim mezunlarında %73,5'e yükselmektedir. Kadınlarda yüksek eğitimlilerin istihdam oranı (%61,9) okur-yazar olmayan kadınların istihdam oranından (%2,1) otuz kat fazladır.

Tablo 11. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2012

Eğitim Durumu			
	Kadın	Erkek	Toplam
Okur-Yazar olmayan	2,1	24,2	6,2
Lise altı	4,5	49,1	29
Lise ve dengi	10,8	57,3	42,6
Yüksekokul	61,9	78,2	73,5
Toplam	6,1	50,7	27,5

Kaynak: TÜİK

İstihdamın iktisadi faaliyet koluna, yani sektörlere, göre dağılımına bakıldığında TRC3 bölgesindeki istihdamın, Türkiye genelinde görülen eğilim olan hizmetler sektöründe olduğu görülmektedir. 2012 yılı itibariyle hizmet sektörü TRC3 bölgesinde toplam istihdamın %65'i kapsamakta, bunu % 22,8'lik istihdam yaratma oranıyla sanayi sektörü, ve %12,2 ile tarım sektörü izlemektedir.

Türkiye'de ise 2012 yılı itibariyle hizmet sektörü % 49,4 sanayi sektörü %26 ve tarım sektörü % 24,6 oranlarla istihdam sağlamaktadır.

Son üç yıla baktığında TRC3 bölgesinde sanayi ve hizmet sektöründe artış oluyorken tarın sektöründe azalış olduğu görülmektedir.

Grafik 8. Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi.

Kaynak: TÜİK

İşteki durum değişkeni açısından bakıldığında ücretli veya yevmiyeli çalışanların, işveren veya kendi hesabına çalışanların hizmet sektöründe, ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların ise tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. İşteki durum açısından çalışanlar içerisindeki ücretli veya yevmiyeli çalışanların oranı %77,4 işveren veya kendi hesabına çalışanların oranı %19,4 ücretli aile işçisi oranı %3,2'tür.

Meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında TRC3 bölgesinde istihdamın ağırlıklı olarak %23,5 oranıyla nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlarından oluştuğu görülmektedir. Bunu %12,9 oranıyla sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar izlemektedir.

TRC3 bölgesinde tarım dahil istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında ise Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%52) 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %19,4'lik bir oranla 25-49 kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir 50+ işyerinde ise bu oran %19,1'dir. İşyeri büyüklüğüne göre istihdamın en az olduğu işyerleri ise 10-24 kişi çalıştıran işyeridir.

Grafik 9. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), (Bin kişi), TRC3 Bölgesi, 2012.

Kaynak: TÜİK

2.2 Kayıtdışı İstihdam

Kayıt dışı istihdam hem TRC3 bölgesinde hem de Türkiye genelinde en önemli işgücü piyasası sorunlarından biridir. Türkiye genelinde yıllar içerisinde kayıt dışı istihdamda ufak düşüşe rağmen toplam istihdamın yaklaşık yarısı kayıt dışı çalışmaktadır. TRC3 bölgesinde durumun daha kötü olduğunu ve kayıt dışı istihdamın toplam istihdamdaki payının yüzde 50'den fazla olduğunu söylemek mümkündür: TC3 bölgesinde istihdamın %51.5'ü kayıt dışındadır. TRC3 bölgesindeki kadınların %46,2'si, erkeklerin ise %52,2'si kayıtdışı

çalışmaktadır. Yine de kayıtdışı çalışmada yıllar içerisinde bir iyileşme olduğunu söylemek mümkündür. TRC3 bölgesinde 2007 yılında %68,5 olan kayıtdışılık oranı, 2012 yılında %51,5'e düşmüştür.

İktisadi faaliyet koluna göre kayıtlılık durumuna bakıldığında hem Türkiye, hem de bölgede kayıt dışı istihdam oranının en fazla olduğu sektörün tarım olduğu görünmektedir. TRC3 bölgesinde bu sektörde çalışanların %90.5'i kayıt dışı çalışmaktadır. Bölgede tarımdan sonra kayıt dışı istihdamın en fazla olduğu sektörler sırasıyla sanayi ve hizmet sektörüdür.

Grafik 10. İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Kayıtdışı istihdam oranı (%), Türkiye ve TRC3, (2012)

Kaynak: TÜİK

Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında toplam okuma yazma bilmeyenlerin %85,7'i kayıtdışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%68,6), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%32,3) ve yüksek öğretim mezunları (%3) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma da azalmaktadır.

Grafik 11. Eğitim Seviyesine Göre Kayıtdışı istihdam oranı (%), Türkiye ve TRC3, (2012)

Kaynak: TÜİK

TRC3 bölgesinde 2012 yılı itibariyle işteki duruma göre kayıtdışılık oranlarına bakıldığında en düşük kayıtdışı istihdamın ücretli ve yevmiyeli çalışanlar (%43,3) arasında olduğu görünmektedir. Ücretsiz aile işçilerinin %91'i, işveren ve kendi hesabına çalışanların da %72,3'ü kayıtdışı çalışmaktadır.

2012 verileri ışığında TRC3 bölgesinde yaş ve kayıtlılık ilişkisine bakıldığında, Türkiye genelini yansıtan bir şekilde, en fazla kayıtsız çalışan yaş grubunun 15-19 yaş grubu (%87,5) olduğu, bunu 20-24 yaş grubu (%63,6), 55 ve üstü yaş grubu (%56,3), 35-54 yaş grubunun (%45,7) izlediği görülmektedir. En az kayıtsız çalışan yaş gurubun 25-34 yaş grubu (%43,7) olduğu görülmektedir.

İşsizlik

2012 istatistiklerine göre TRC3 bölgesinde işsizlik oranı %21,3'tür. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %18,3 erkekler açısındansa %21,7'dir. Aynı yıl Türkiye geneli işsizlik oranı %9,2, cinsiyete göre bakıldığında erkeklerde işsizlik oranı %8,5 kadınlarda %10,8'dir.

Grafik 12. Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları (%), Türkiye, TRC3, Mardin.

Kaynak: TÜİK

2011 yılı verileri ışığında TRC3 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu kadınlar (%31,8) 15-19 yaş grubu, erkekler içinde aynı şekilde (%31,8) 15-19 yaş grubudur. Toplam işsizlik oranı ise 15-19 yaş gurubunda %34 iken, 20-24 yaş grubunda %30,9'dür. Kadın işsizliği açısından ikinci sırada %24,2'lik bir oranla 20-24 yaş aralığı gelirken, erkek işsizliği açısındanda da aynı şekilde ikinci sırayı %32,3'lük oranla 20-24 yaş grubu almaktadır. Hem kadınlar (%0,0), hem de erkekler (%11) açısından işsizlik oranının en düşük olduğu yaş grubu ise 55 ve üstü yaş grubudur; bu grubun toplam işsizlik oranı %9,8'dir.

Grafik 13. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2012

Kaynak: TÜİK

İşsizlik oranlarına eğitimle olan ilişkisi çerçevesinde bakıldığında TRC3 bölgesinde 2012 yılı itibariyle en yüksek işsizliğin (%26,4) okuma yazma bilmeyenler tarafından deneyimlendiği görülmektedir. Erkeklerde en yüksek işsizliğin aynı şekilde okuma yazma bilmeyenlerde (%31,4) olduğu, kadınlarda ise lise ve dengi meslek okulu mezunlarda (%27,3) olduğu görülmektedir. Okuma-yazma bilmeyen erkeklerin oranı diğer eğitim gruplarına göre daha fazla olması, okuma yazma bilmeyen kadınların oranının diğer eğitim gruplarına göre daha düşük olması okuma yazma bilmeyen kadınların sadece %2,3'ünün işgücüne katılım göstermesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Grafik 14. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2012.

Kaynak: TÜİK

İşgücü Piyasasında Kadınlar

Türkiye genelinde kadınların işgücü piyasasındaki yeri endişe verici seviyelerdedir. Bu durum Avrupa Birliği Komisyonu tarafından hazırlanmakta olan İlerleme Raporlarında da her sene tekrar edilmektedir. Yıllar içerisinde Türkiye genelinde kadınların işgücüne katılım oranında az da olsa bir artış görülmüş, bu oran 2012 yılında % 29,5'e yükselmiştir. Kentsel alanlarda kadın işgücüne katılım oranları kırsal alanlara göre daha düşüktür. Ancak kadınların işgücüne katılım oranlarının kırsal alanlarda daha yüksek görünmesinin sebebi buradaki kadınların ücretsiz aile işçisi olarak çoğunlukla tarım sektöründe çalışıyor olmalarıdır. Türkiye genelinde kadınlara ait istihdam oranı 2012 yılı için % 26,3'tür. Yani Türkiye'de her dört kadından üçü işgücü piyasası içerisinde yer almamakta, her dört kadından sadece biri çalışmaktadır. Bu oranlar Türkiye'ye ait işgücüne katılım ve istihdam oranlarının da bir bütün olarak düşmesine sebep olmaktadır. Kadınlar arasında işsizlik oranı 2012 yılı için erkeklerin çok üzerinde ve % 10,8 seviyesindedir.

TRC3 bölgesi özelinde bakıldığında ise kadınların işgücüne katılım oranı %7,5, istihdam oranı ise %6,1'dir. Bölgede kadın işsizliği ise %18,3'lük bir oranla Türkiye genelinden daha yüksektir.

2012 yılı verileri ışığında, TRC3 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, kadınlar arasında işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun %31,8'lik bir oranla 15,19-24 yaş grubu olduğu, bunu %24,2 ile 20-24 yaş grubunun izlediği görülmektedir.

Tablo 12. TRC3 Bölgesinde Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri (15+ yaş), 2012.

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Geniş yaş grubuna göre Kurumsal olmayan nüfus (bin)	131	104	151	169	88	**642**
Geniş yaş grubuna göre işgücü (bin)	7	11	18	11	1	**48**
İşgücüne katılım (%)	5,5	11	11,6	6,3	1,1	**7,5**
İstihdam (%)	3,7	8,4	9,5	6,1	1,1	**6,1**
İşsizlik (%)	31,8	24,2	18,3	4,4	0	**18,3**

Kaynak: TÜİK

2011 verilerine göre bölgede kadınların işgücüne katılmama sebeplerinin başında ev işleri ile meşgul olmak (%77,1) gelmektedir. Bu sebep, büyük ölçüde çocuk bakımı hizmetlerinin yetersizliği veya pahalılığı ve/veya ailede yaşlı ve hasta aile bireyleri gibi bakıma ihtiyaç duyan bireylerin sorumluluğunun kadınlar üzerinde olmasıyla ilişkilidir. Bu tür geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin yanı sıra Türkiye'de genel olarak kadınların işgücüne katılmadığı gerçeği TC83 bölgesinde de karşılık bulabilmektedir.

Grafik 15. TRC3 Bölgesinde Kadınlara Ait İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), 2012.

Kaynak: TÜİK

İşgücü Piyasasında Gençler

2012 yılı verileri ışığında TRC3 bölgesindeki gençlerin (15-24 yaş grubu) işgücü piyasasındaki yerine bakıldığında, gençlerin işgücüne katılım oranının %26,1 istihdam oranının ise %17,7 olduğu görülebilir. Gençler arasındaki işsizlik oranı ise %32,2'dir.

Tablo 13. Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı (%), 15-24 Yaş Grubu, TRC3 Bölgesi, 2012.

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yüksek öğretim	TOPLAM (15-24 yaş)
15-24 yaş nüfus (bin)	44	303	65	16	**428**
15-24 yaş işgücü (bin)	4	81	17	10	**112**
İşgücüne katılım (%)	10	26,7	26	60,8	**26,1**
İstidam oranı (%)	8,2	17,3	19,8	43,1	**17,7**
İşsizlik oranı (%)	17,5	35,1	24,2	29	**32,2**

Kaynak: TÜİK

İşgücüne dâhil olmama nedenlerini 15-24 yaş arası grubu özelinde bakıldığında, %43,4 oranında ev işleri ile meşguliyet ikinci olarak da %35,8'inin eğitim-öğrenim nedeniyle işgücüne dahil olmadıkları görülmektedir.

Grafik 16. 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri

Kaynak: TÜİK

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu bölümde 2012 yılı ve 2013 yılının ilk dokuz ayına ait İŞKUR verileri ile Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri ışığında Mardin ilinde kayıtlı işgücü, kayıtlı işsiz verileri, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, işlere yapılan yerleştirmeler, işgücü yetiştirme kursları ve işsizlik ödeneğine başvurular özetlenecektir. Kuruma yapılan başvurularla işe yerleştirmelerin yaş, eğitim seviyesi ve kadın-erkek oranları açısından değerlendirilmesi, ilerleyen yılları için gerçekleştirilecek eşleştirmelerin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için önemli bir veri kaynağıdır.

Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine bakıldığında; 2012 yılının sonu itibariyle Mardin'de kuruma kayıtlı 14.973, 2013 yılının ilk dokuz ayında ise 20.837 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. 2012 yılında kayıtlı işsizlerin %75,8'ini 20 ile 40 yaş arası gençlerin oluşturduğu görülmektedir. Bu oranın 2013 yılının ilk dokuz ayında ise %72,4 olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizler, Türkiye, Mardin (2012)

Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizler				
	Kişi		Yüzde (%)	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
15 - 19	82.403	674	3,5	4,5
20 -24	474.173	3234	20	21,6
25 -29	524.838	3.613	22,1	24,1
30 - 34	428.572	2734	18,1	18,3
35-39	321.909	1772	13,6	11,8
40 - 44	245.856	1291	10,4	8,6
45-49	169.653	844	7,2	5,6
50-54	72.834	397	3,1	2,7
55-59	32.803	217	1,4	1,4
60-64	12639	135	0,5	0,9
65+	6582	62	0,3	0,4
Toplam	2.372.262	14.973	100	100

Kaynak: İŞKUR

2012 kayıtlı işsizlerin eğitim durumlarına göre incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizlerin %50,6 ile ilköğretim mezunları , en azının ise %4 ile okuma yazma bilmeyenlerin olduğu görülmektedir. 2013 yılının ilk dokuz ayında ise % 2,4 ile okuma yazma bilmeyenlerin en az, % 50,9 ile ilköğretim mezunlarının en büyük oranı oluşturduğu görülmektedir. Oranların değiştiğinin ama eğitimli grubun değişmediği görülmektedir.

Tablo 15. Eğitim Durumlarına Göre Kayıtlı İşsizler, Türkiye, Mardin (2012)

Eğitim Durumlarına Göre Kayıtlı İşsizler				
	Kişi		Yüzde (%)	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
Okuma yazma bilmeyenler	44.975	604	1,9	4
Okur-yazar	59.440	1025	2,4	6,7
İlköğretim	1.109.535	7.569	46,8	50,6
Lise ve dengi meslek okulu	718.844	3932	30,3	26,3
Yükseköğretim	446.468	1843	28,8	12,3
Toplam	2.372.262	14.973	100	100

Kaynak: İŞKUR

Mesleklere göre kayıtlı işsizlere ilişkin 2012 yılının istatistiklerine bakıldığında beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), büro memuru(genel), beden işçisi (inşaat), şoför (yolcu taşıma), güvenlik görevlisi (silahlı), temizlik görevlisi, bilgisayar işletmeni, hizmetli, şoför (yük taşıma) ilk on sırada gelmektedir.

2013 yılının ilk dokuz ayına ait mesleklere göre kayıtlı işsizlere bakıldığında ise beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), temizlik görevlisi, büro memuru(genel), beden işçisi (inşaat), şoför (yolcu taşıma), şoför(yük taşıma), güvenlik görevlisi (silahlı), hizmetli, garson ilk on sırada gelmektedir.

2012 yılına ait mevcut istatistikler incelendiğinde, Mardin'de 2012 yılında yapılan 12.904 kuruma başvurunun 2.305 'i işgücü piyasasına giriş yapabilmiştir. Sosyal duruma göre inceleme yapıldığında il genelinde toplam 55 özürlü ve 4 eski hükümlü yılında işgücü piyasasına dâhil olmuştur.

2013 yılının ilk dokuz ayına ait istatistikler incelendiğinde ise, Mardin' de 2013 yılının ilk dokuz ayında yapılan 16.857 başvurunun 1.263 'ü iş gücü piyasasına giriş yapabilmiştir. Sosyal duruma göre inceleme yapıldığında il genelinde toplam 46 engelli ve 2 eski hükümlü işgücü piyasasına dâhil olmuştur.

Türkiye geneli 2012 yılı istatistiklerine bakıldığında ise kurum hizmetlerinden yararlanmak için yapılan 2.296.325 başvuruya karşılık 556.587 kişi istihdam edilmiştir. Türkiye genelinde özürlü vatandaşlara yönelik işe yerleştirme istatistiklerine bakıldığında ise 2012 yılında 35.531 kişi işe yerleştirilmiştir. Yine 342 eski hükümlü işe yerleştirilmiştir.

2013 yılının ilk dokuz ayına ait Türkiye geneli istatistiklerine bakıldığında ise kurum hizmetlerinden yararlanmak için yapılan 1.849.716 başvuruya karşılık 535.193 kişi istihdam edilmiştir. Türkiye genelinde özürlü vatandaşlara yönelik işe yerleştirme istatistiklerine bakıldığında ise 27.388 kişi işe yerleştirilmiştir. Yine 242 eski hükümlü işe yerleştirilmiştir.

2012 yılında kuruma yapılan başvuruların eğitim durumlarına göre incelendiğinde en fazla başvurunun %51,8 ile ilköğretim mezunlarında, en az başvuru ise %2,3 ile okuma yazma bilmeyenlerde olduğu görülmektedir.

2013 yılının ilk dokuz ayında kuruma yapılan başvuruların eğitim durumlarına göre incelendiğinde en fazla başvurunun %46,5 ile ilköğretim mezunlarında, en az başvuru ise %1,4 ile okuma yazma bilmeyenlerde olduğu görülmektedir.

Tablo 16. İŞKUR'a 2012 Yılındaki Başvuruların Eğitim Durumları, Türkiye, Mardin

Eğitim Durumlarına 2012 Yılındaki Başvurular				
	Kişi		Yüzde (%)	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
Okuma yazma bilmeyenler	30.604	297	1,3	2,3
Okur-yazar	63.800	885	2,8	6,9
İlköğretim	1.109.889	6.687	48,3	51,8
Lise ve dengi meslek okulu	708.001	3631	30,8	21,1
Yükseköğretim	383.931	1404	16,7	10,9
Toplam	2.296.325	12.904	100	100

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı verileri 2013'ün ilk dokuz ayına ait verilere oranla işgücü faaliyetlerini daha detaylı incelemeye olanak tanıdığı için bu verileri de incelemekte yarar görülmektedir. 2012 verilerine göre Türkiye genelinde kamu ve özel işyerleri açısından toplam 991.804 açık iş olduğu belirtilmiştir. Mardin iline bakıldığında bu sayının 2484 olduğu görülmektedir. Yani 2012 yılı itibariyle Mardin ilindeki açık iş oranı Türkiye genelinin %0,3'ü civarındadır. 2013 yılının ilk dokuz ayı itibariyle Türkiye genelinde kamu ve özel işyerleri açısından toplam 1.113.024 açık iş olduğu görülmektedir. Mardin ilinde ise bu sayını 3636 olduğu görülmektedir.Yani 2013 yılının ilk dokuz ayı itibariyle Mardin ilindeki açık iş oranı Türkiye genelinin %0,3'ü civarındadır.

Türkiye genelinde ve Mardin'de açık işlerin sektörel dağılımına bakıldığında en fazla açık işin imalat sektöründe olduğu görülmüştür.

Tablo 17. Açık İşlerin Sektörlere göre Dağılımı, Mardin, 2012

Sektör	Açık İş	İşe yerleştirme
Bilgi ve iletişim	256	253
Diğer hizmet faaliyetleri	71	58
Eğitim	1009	1006
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	9	2
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	169	155
İmalat	79	45
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	13	9
İnşaat	191	156
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	440	434
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	44	7
Madencilik ve taş ocakçılığı	14	2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2	2
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	31	31
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	127	123
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	19	9
Ulaştırma ve depolama	10	13
Toplam	**2484**	**2305**

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde 2013 yılının ilk dokuz ayı itibariyle toplam işe başvuru sayısının 16.857 olduğu görülmektedir. Bu, Türkiye genelinde yapılan başvuruların % 0,9'sini oluşturmaktadır. Bu başvuru sayılarına göre Mardin ilinde 2013 yılının ilk dokuz ayı itibariyle yapılan işe yerleştirmelerde toplam 1.263 kişinin bir işe yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Yani başvuru yapanlar arasından 15.594 kişi işe yerleştirilememiştir. İşe yerleşenlerin % 90'ı erkek, % 10'u kadındır.

2013 yılının ilk dokuz ayı itibariyle Mardin ili için işe yerleşenlerin eğitim durumları incelendiğinde %55,7'si ilköğretim mezunları olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde ise %56,3 yine ilköğretim mezunları gelmektedir. En az işe yerleşenlerde okuma yazma bilmeyenlerde olmuştur. Türkiye genelinde okuma yazma bilmeyenlerin işe yerleşme oranı %0,5 iken, Mardin'de okuma yazma bilmeyenlerden bir kişi işe yerleştirilmiştir..

Tablo 18. Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirme, Türkiye, Mardin (2012)

Eğitim Durumu	İşe Yerleştirme		Yüzde(%)	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
Okuma-yazma bilmeyen	2602	0	0,5	0
Okur-Yazar	20965	227	3,8	9,8
İlköğretim	318636	1470	57,2	63,8
Lise ve Dengi meslek okulu	159761	562	28,7	24,4
Yükseköğretim	54623	46	9,8	2
Toplam	**556587**	**2305**	100	**100**

Kaynak: İŞKUR

Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne ait 2012 yılının ilk on ayına ilişkin işgücü piyasası faaliyetlerine ilişkin verilere bakıldığında, bu dönemde, Mardin ilinde toplam 12.904 başvuru olduğu görülmektedir. Alınan açık iş sayısı 2.484 iken, toplam işe yerleştirme 2.305 kişi olarak gerçekleşmiştir. İşe yerleşmeler daha çok kamu alanında gerçekleşmiştir. Toplam başvuru içerisinde işe yerleştirilebilenlerin oranının %18 civarındadır. 2013 yılının ilk dokuz ayında ise 16.857 başvuru,3.636 açık iş,1.263 işe yerleştirme olduğu görülmektedir. 2013 yılında daha çok işe yerleştirmeler özel alanda gerçekleşmiştir.

Tablo 19. İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Mardin, 2012

Başvuru	Alınan Açık İş			İşe Yerleştirme		
Toplam	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel
12.904	2.484	271	2.213	2.305	2200	105

Kaynak: İŞKUR

2013 yılının ilk dokuz ayının meslek bazında işe yerleştirme verileri incelendiğinde ilk beş meslek olan temizlik görevlisi, konfeksiyon işçisi, beden işçisi (genel), güvenlik görevlisi, beden işçisi (inşaat) meslekleri toplam işe yerleştirmelerin %39'unu oluşturmaktadır. İstihdamın en fazla olduğu meslekler incelendiğinde ve işe yerleştirmelerin büyük bölümünün kamuda olması işe yerleşenlerin büyük bölümünün Toplum Yararına Programları (TYP) kapsamında olduğu söylenebilir.

Tablo 20. Mesleklere göre Açık İş, İşe Yerleştirme,2012

Açık İş			İşe Yerleştirme		
Meslekler	Sayı	Oran	Meslekler	Sayı	Oran
Temizlik Görevlisi	829	33,4	Temizlik Görevlisi	821	35,6
Beden İşçisi (Genel)	537	21,6	Beden İşçisi (Genel)	537	23,3
Çöpçü	468	18,8	Çöpçü	468	20,3
Beden İşçisi (Temizlik)	388	15,6	Beden İşçisi (Temizlik)	381	16,6
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	37	1,5	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	30	1,3
Elektrik Teknikeri	16	0,6	Elektrik Teknikeri	15	0,7

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu istihdamın korunması, artırılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi ile işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmak amacıyla işgücü yetiştirme ve uyum hizmetleri yürütmektedir. Bu etkinlikler, "Kuruma kayıtlı işsizlerin iş piyasası ihtiyaçları doğrultusunda istihdam edilebilirliklerinin arttırılarak; iş bulmalarının kolaylaştırılmasına, işe yerleştirilmesine ve kendi işlerini kurmalarının sağlanmasına yönelik girişimcilik, meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimlerini, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini, toplum yararına çalışma programları ile çalışan işgücüne ilişkin eğitim seminerlerini" kapsamaktadır

Mardin ilinde 2012 yılında toplam 182 işgücü yetiştirme kursu açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan işgücü yetiştirme kurslarının %0,2'sine tekabül etmektedir. Mardin ilinde açılan kurslara 2.397'si erkek, 488'si kadın olmak üzere toplam 2.885 kişi katılmıştır. Yani kurs katılımcılarının %16,9'u kadın, %83,1'i erkektir. 2013 yılın ilk dokuz ayında Mardin ilinde 319, Türkiye genelinde 28.618 kurs açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan kursların %1,1'ine tekabül etmektedir. Mardin ilinde açılan kurslara 3.238'si erkek, 954'ü kadın olmak üzere toplam 4.192 kişi katılmıştır. Yani kurs katılımcılarının %22,76'sı kadın, %77,4'ü erkektir

Tablo 21. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye, Mardin, 2012

İşgücü Yetiştirme Kursları (2012)				
		Türkiye	Mardin	Mardin(%)
Kurs Sayısı		27.351	182	0,2
Katılan Sayısı	Erkek	187.744	488	7
	Kadın	276.901	2.397	93
	Toplam	464.645	2.885	0,6

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde 2012 yılında en fazla katılımcının faydalandığı kursun Toplum Yararına Çalışma Programları (TYÇP) olduğu görülmektedir. Bu grup kursa il özelinde toplam 1850 kişi katılmıştır. Bu tür kursları 210 katılımcı ile İstihdam garantili kurslar kategorisi takip etmiştir. Üçüncü sırada ise 616 katılımcı ile 203 kişi ile işbaşı eğitim kursları gelmektedir.

2013 yılının ilk dokuz ayına göre TYP kapsamında 3.042, istihdam garantili kurslar kapsamında 458, işbaşı eğitim kursları kapsamında 180 kişi katılmıştır.

Tablo 22. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Mardin, 2012

İşgücü Yetiştirme Kursları (2012)			
		Türkiye	**Mardin**
	Kurs Sayısı	**27.351**	**182**
UMEM Projesi/İEP	**Kurs Sayısı**	3.333	0
	Katılan Sayısı	8.486	0
İşbaşı eğitim Kursları	**Kurs Sayısı**	8.018	105
	Katılan Sayısı	18.570	203
İşgücü Yetiştirme Kursları / İstihdam Garantili	**Kurs Sayısı**	4.564	6
	Katılan Sayısı	116.461	210
İşgücü Yetiştirme Kursları /TYÇP	**Kurs Sayısı**	4.936	6
	Katılan Sayısı	186.599	1850
UMEM Projesi	**Kurs Sayısı**	2.359	0
	Katılan Sayısı	25.963	0
İşgücü Yetiştirme Kursları /Genel	**Kurs Sayısı**	1.576	9
	Katılan Sayısı	34.019	174
Girişimcilik	**Kurs Sayısı**	900	0
	Katılan Sayısı	24.953	0
Özürlü Kursları	**Kurs Sayısı**	574	0
	Katılan Sayısı	6.272	0
Hükümlülere Yönelik Kurslar	**Kurs Sayısı**	334	1
	Katılan Sayısı	4.284	18
Eski Hükümlülere Yönelik Kurslar	**Kurs Sayısı**	20	0
	Katılan Sayısı	198	0

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu işten ayrılanların, işsizliğin ortaya çıkardığı olumsuzlukları gidermek belli bir ölçüde haifletmek, işsiz kalınan süre boyunca sigortalının uğradığı gelir kaybını belli bir ölçüde gidermek ve yeni bir iş bulmasına yardımcı olmak için işsizlik sigortası hizmeti vermektedir.

2012 yılı sonu itibariyle Türkiye geneli işkurdan işsizlik ödeneğinden yararlanan kişi sayısı 365.719'dir. Bunlardan 75.032 kişinin işsizlik ödeneği bitmiş, 168.835 kişinin ödeneği devam etmekte, 121.852 kişinin ödeneği ise kesilmiştir. Mardin'de ise 815 kişi işsizlik

ödeneğinden yararlanmış, 171 kişinin ödeneği bitmiş, 338 kişinin ödeneği devam etmekte, 306 kişinin ödeneği ise kesilmiştir.

2013 yılının ilk dokuz ayında Türkiye geneli işkur işsizlik ödeneğinden yararlanan kişi sayısı 311.971'dir. Bunlardan 39.027 kişinin işsizlik ödeneği bitmiş, 166.996 kişinin ödeneği devam etmekte, 105.948 kişinin ödeneği ise kesilmiştir. Mardin'de ise 1.105 kişi işsizlik ödeneğinden yararlanmış, 196 kişinin ödeneği bitmiş, 533 kişinin ödeneği devam etmekte, 376 kişinin ödeneği kesilmiştir.

2012 yılı Mardin ili özelinde ve Türkiye genelinde işsizlik ödeneğinden yararlananların sayılarına öğrenim durumuna göre bakıldığında, en fazla başvurunun ilköğretim seviyesinde eğitimli işsizler tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu ortaöğretim mezunu işsizler takip etmektedir.

2013 yılının ilk dokuz ayına bakıldığında Türkiye genelinde işsizlik ödeneğinden en çok 152.437 ilköğretim en az 2.553 okur yazar olmayan başvurmuştur. Mardin' de ise en çok 574 ilköğretim mezunu, en az 31 okur yazar olmayan yararlanmıştır.

Tablo 23.Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Yararlananlar (2012)

Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Yararlananlar (2012)		
	Türkiye	**Mardin**
Okur Yazar Olmayan	2.443	14
Okur Yazar	3.275	41
İlköğretim	182.621	385
Ortaöğretim	182.621	385
(Lise ve Dengi)	114.838	285
Yükseköğretim	62.542	90
TOPLAM	**365.719**	**815**

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 24. İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2013)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI[7]**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**
2013/I	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2013 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında Türkiye genelinde 87.719 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

[7] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Mardin İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde 1336 işyeriyle görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 392 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 440 tanesi ise 10-49 kişi, 66 tanesi 50 ve üstü kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen 392 işyerlerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir.

Sektörlere göre iş yeri sayılarının dağılımına bakıldığında Türkiye ve Mardin İlinin Sektörlere göre dağılımı farklılık göstermektedir. Türkiye'de en fazla işyeri bulunan sektörün üç sektörün sırasıyla yüzde 25,8 ile İmalat, yüzde 24,7 ile Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ve yüzde 16,2 ile İnşaat sektörü olduğu görülmektedir. Mardin İli için ise sırasıyla 27,0 ile Ulaştırma ve Depolama, yüzde 26,9 ile Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ve yüzde 16,8 ile İnşaat sektörü oluşturmaktadır.

Tablo 25. Sektörlere Göre Ziyaret Edilen İşyeri Oranı (%)

Sektör	Türkiye	Mardin
Ulaştırma ve Depolama	6,0	27,0
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	24,7	26,9
İnşaat	16,2	16,8
İmalat	25,8	11,3
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6,2	3,3
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	4,4	3,1
Eğitim	2,9	2,7
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,3	2,3
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2,2	2,0
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3,6	1,9
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1,8	1,4
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,9	0,4
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,8	0,3
Bilgi ve İletişim	1,3	0,2
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	0,4	0,2
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,2	0,1
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,3	0,0
Genel Toplam:	100,0	100,0

Kaynak: İL İPTA

Ulaştırma ve Depolama sektörünün Türkiye içerindeki oranı yüzde 6,0 olduğu göz önünde bulundurulursa Mardin ilindeki oranı yüksek çıkması da ilin Irak ve Suriye gibi ülkelerin sınır kapılarına yakın olması etkili olduğu söylenebilir.

Yapılan saha çalışmasında Mardin ilinde gidilen 1336 işyerinde toplam 24273 çalışan olduğu bu çalışanların 22404 çalışanın erkek 1869 çalışanın kadın olduğu görülmüştür. Kadın çalışanların toplam çalışanlar içerindeki oranı yüzde 7,7 dir. Türkiye genelinde ise 183.667 işyerinde 6.595.354 kişi istihdam edilmektedir. Çalışanlar arasında kadınların oranı ise yüzde 23,1 tür.

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen veriler neticesinde genelde en fazla çalışan sayılarının Türkiye için imalat sektöründeyken Mardin ili için Ulaştırma ve Depolama

sektöründe en fazla çalışan olduğu görülmektedir. İmalat sektörü Mardin ili için ikinci sırada yer almaktadır.

Grafik 17: Çalışanların Sektörlere göre dağılımı (%)

Kaynak: İPTA Mardin 2013

Araştırmada elde edilen veriler ışığında kadın istihdam oranın Mardin için en fazla olduğu üç sektör sırasıyla, yüzde 35,4 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyetleri, yüzde 24,8 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve yüzde 22,7 ile Gayrimenkul Faaliyetleri iken Türkiye'de ise yüzde 59,9 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyetleri, yüzde 49,3 ile Eğitim ve yüzde 36,0 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 26. Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Mardin, 2013.

Sektör	Mardin (%)		Türkiye(%)		Sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri	
	Kadın	erkek	kadın	erkek	Mardin	Türkiye
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	-	100	4,4	95,6	0,4	0,9
İMALAT	12,8	87,2	22,0	78,0	11,3	25,8
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI			15,7	84,3	0,0	0,3
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	18,4	81,6	7,2	92,8	0,1	0,2
İNŞAAT	2,4	97,6	7,2	92,8	16,8	16,2
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	7,9	92,1	23,6	76,4	26,9	24,7
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	2,0	98,0	12,1	87,9	27,0	6,0
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	15,9	84,1	24,6	75,4	3,3	6,2
BİLGİ VE İLETİŞİM	0,0	100,0	33,1	66,9	0,2	1,3
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	24,8	75,2	36,0	64,0	1,4	1,8
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	22,7	77,3	17,8	82,2	0,3	0,8
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	10,4	89,6	32,7	67,3	3,1	4,4
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	12,8	87,2	27,9	72,1	1,9	3,6
KAMU YÖNETİMİ VE SAVUNMA ZORUNLU SOSYAL GÜVENLİK			0,0	100,0	0,0	0,0
EĞİTİM	15,4	84,6	49,3	50,7	2,7	2,9
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	35,4	64,6	59,9	40,1	2,0	2,2
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0,0	100,0	21,9	78,1	0,2	0,4
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	10,4	89,6	34,1	65,9	2,3	2,3
Genel Toplam:	7,7	92,3	23,1	76,9	100,0	100,0

Kaynak: İl İPTA

Mardin'de kadınların yoğun olarak istihdam edildiği *İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri* sektörlerin toplam işyerleri içerisindeki payının yüzde 4,7 olduğu görülmektedir. Kadın istihdamının yüzde 7,7 gibi bir seviyede bulunmasının nedenlerinden biri olarak kadınların istihdam edildiği işyeri sayılarının düşük olması olduğu söylenebilir.

İşyeri büyüklüğüne göre elde edilen veriler incelendiğinde bütün çalışanların yüzde 29,4 1-9 kişi çalıştıran, yüzde 65,7'i 1-49 kişi çalıştıran ve yüzde 5'i 50 üstü kişi çalıştıran işyerlerinde istihdam edildiği görülmektedir.

Araştırma verileri çerçevesinde meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında hem Mardin hem de Türkiye'de en fazla istihdamın **nitelik gerektirmeyen meslekler gurubunda** olduğu görülmektedir. En az istihdam edilen meslek grubu Türkiye ve Mardin için aynı olup, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır. Mardin'de istihdam edilen bütün kadınların %21,3'ünün nitelik gerektirmeyen işler grubunda yer alırken, %19,4'nün ise Profesyonel Meslek Mensupları gurubunda oldukları görülmektedir. Bu oranlar Türkiye için sırasıyla % 19,3 ve % 17,8 dır.

Mardin'de erkek çalışanlar arasında istihdamın en fazla Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar grubunda (%41,7) toplandığı görülmektedir. Mardin'de de Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek gurubunu sırasıyla, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler (%19,2) ile Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde çalışanlar (%11,0) meslek gurubu izlemektedir. İstihdamın toplam olarak çok düşük olduğu nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları mesleği dışarıda tutulduğunda; kadın ve erkeklerin en az çalıştığı meslek Yöneticiler meslek gurubunda olduğu görülmektedir.

Tablo 27. Meslekler Gruplarına göre istihdam oranları, 2013

Meslek Grup	Erkek %		Kadın %	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
Yöneticiler	3,5	1,8	2,6	0,8
Profesyonel Meslek Mensupları	7,7	5,6	17,8	19,4
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	10,2	6,2	8,3	10,2
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	5,4	3,6	16,5	14,9
Hizmet Ve Satış Elemanları	12,0	10,8	11,5	15,1
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,6	0,3	0,3	0,0
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	22,0	11,0	8,8	5,4
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	21,1	41,7	14,9	12,9
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	17,7	19,2	19,3	21,3
Genel Toplam:	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: İl İPTA

Araştırma çerçevesinde en fazla istihdamın olduğu meslek şoför-yük taşıma mesleğinde olduğu görülmektedir, şoför-yük taşıma mesleğini; tır-çekici Şoförü, beden işçisi (genel) ve beden işçisi (inşaat) takip etmektedir.

Grafik 18: En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,%

Kaynak: İL İPTA

AÇIK İŞLER

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle Mardin'de açık[8] iş sayısı 1315 kişi olarak bildirilmiştir. Bu sayı Türkiye genelinde 258.082 kişidir.

Araştırmada açık işlerin sektörel dağılımına bakıldığında en fazla açık iş imalat sanayindedir. Açık işlerin % 28,2'si imalat , %21,9'u ticaret, %14,8'i inşaat sektöründedir. Bilgi ve iletişim, elektrik gaz buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

Grafik 19. Açık işlerin sektörlere dağılımı (%)

Kaynak: İl İPTA

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %31,4 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılardır. Bu ana meslek grubunu %18,2 Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve %15,2 ile profesyonel meslek mensupları gurubunda çalışanlar takip etmektedir.

[8] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

Grafik 20. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, % , 2013

Kaynak: İl İPTA

Anket uygulanan işyerlerinde açık iş oranı[9] %5,1'dir. Açık iş oranı itibariyle önde gelen sektör kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörüdür. Sektörde açık iş oranı % 15,8 tir. Ulaştırma ve depolama sektöründe işyeri sayısı bakımından en fazla olduğu halde açık iş sayısının az olmasında Mardin ilinin yakın olduğu Suriye ve Irak gibi ülkelerdeki istikrarsız durumundan kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca Profesyonel meslek gruplarının Mardin'de açık iş sayısının fazla olmasındaki neden olarak ta bu mesleklerdeki eğitimli kişilerin zor temin edilmesi gösterilebilir.

[9] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

Grafik 21. Sektörler İtibarıyla Açık İş Oranları (%)

Kaynak: İL İPTA

İlde açık iş oranı %4,4 olan Türkiye toplamının üzerindedir. İlde açık iş oranı itibariyle ilk sırada yer alan kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektöründe Türkiye açık iş oranı %3,1'dır. İl çalışanlarının %30,8'sını barındıran ulaştırma ve depolama sektöründeki açık iş oranı, bu sektördeki Türkiye açık iş oranlarının altındadır.

Tablo 28. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı (%)

Makineci (Dikiş)	8,8
Beden İşçisi (Genel)	4,3
Tır-Çekici Şoförü	3,9
Beden İşçisi (İnşaat)	3,5
Şoför-Yük Taşıma	3,4
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	3,2
Pazarlamacı	2,7
Hemşire	2,4
Muhasebeci	2,4
Garson (Servis Elemanı)	2,3
Toplam	37,0

Kaynak: İL İPTA

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek makineci (dikiş)dir. Açık işlerin %8,8'ini makineciler oluşturmaktadır. Makinecileri %4,3 ile beden işçisi (genel) takip etmektedir.

Ana meslek gruplarına göre açık iş oranlarına bakıldığında en fazla açık iş oranın % 9,4 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar olduğu görülmektedir. %9,1 ile profesyonel meslek mensupları ve % 7,6 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları çalışanları açık iş oranı açısından ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 22. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları (%)

Kaynak: İl İPTA

Meslek ayrımı yapılmadan işverenlerce genel olarak talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde ise Türkiye ve Mardin arasında farklılıklar bulunmaktadır. Eğitim düzeyinde belirli düzey isteği bulunmayanları (fark etmez) oranı Türkiye için % 30 iken Mardin için % 43,1'dır. Lisans mezunu bireylere olan talep ise Türkiye (%12) ve Mardin (%13) şeklindedir. Aynı şekilde meslek lisesi mezunları için Türkiye'de %13 Mardin'de ise %7 civarındadır.

Önemli bir farklılık lise altı eğitim düzeyindedir. Mardin'de lise altı eğitim seviyesine olan talep %12,1 iken Türkiye'de ki durum biraz daha farklı ve % 22 seviyesindedir.

Grafik 23. İşverenlerce talep edilen eğitim düzeyleri oranı (%)

Kaynak: İl İPTA

Araştırmada işverenler açık işler için talep edilen beceri düzeyleri için en fazla %83,8 ile mesleğe ilişkin yeterli bilgi olduğu tespit olduğu görülmüştür. % 37,7 ile fiziki yeterlilik ve ve % 29,5 takım çalışması en fazla talep edilen beceriler sıralamasında ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır. En az talep edilen beceri ise % 2,7 ile yabancı dil olduğu görülmektedir.

Grafik 24: Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri (%)

Kaynak: İl İPTA

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden birisi de açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre, Mardin'de eleman temini için işverenlerin, %85'i akraba eş dost, %23,5'i İŞKUR, %11,2'si internet siteleri, %9,7 gazete ve % 0,5'i özel istihdam bürolarını tercih etmektedir. Türkiye genelinde ise işverenlerin %62,1'i İŞKUR, %45'i akraba eş dost, %34,9'u gazete, %23,3'ü internet siteleri, ve %12,7'si özel istihdam büroları vasıtasıyla eleman açıklarını kapatmaktadırlar. İşverenler tarafından birden fazla iş arama kanalı tercih edilebildiğinden toplam %100'ü aşmaktadır

Grafik 25: Açık İşlerin Karşılanma Yolları

Kaynak: İl İPTA

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Mardin İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında 15.05.2013-30.06.2013 referans tarihler arasında işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit edilmeye çalışmıştır. Mardin ilinde temininde en çok güçlük çekilen meslekler Makineci (Dikiş),Tır-çekici şoförü, Şoför-Yük Taşıma, Muhasebeci, Pazarlamacı, İş Makineleri Operatörü, Hemşire, sıvacı şeklinde sıralanmaktadır.

Grafik 26. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörlere Göre Dağılımı (%)

Kaynak:İl İPTA

Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör Türkiye sonucunda olduğu gibi imalattır. Temininde güçlük çekilen eleman sayılarının sektöre göre dağılımına bakıldığında Mardin için eleman temininde en fazla güçlük çekilen ilk üç sektör sırasıyla 25,4 ile imalat, yüzde 22,2 ile toptan perakende ticaret ve motorlu ve onarımı taşıtlar bakımı ve yüzde 15,6 ile İnşaat şeklindedir. Bu ilk üç sektörün eleman ihtiyacı sayısı toplam talebin % 63,2'dir. Burada dikkat çeken ulaştırma ve depolama sektörüdür. Bu talebin ulaştırma ve depolama sektöründeki işyeri sayılarının Mardin'de toplam işyerleri içerindeki oranın yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Sektörlerin sıralaması Türkiye geneli için ise %39,4 imalat, %18,1 toptan perakende ticaret ve motorlu taşıtlar bakım ve onarımı ve %13,4 İnşaat sektörüdür. Bu sektörler güçlük çekilen toplam eleman sayısının % 70,9'unu oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde işveren tarafından sağlanan bildirimler neticesinde temininde güçlük çekilen meslekler ile beraber nedenleri de incelenmiştir. Buna göre, beden işçilerinin önerilen ücreti az bulması ve sunulan çalışma ortamından memnun olmaması bu mesleğin temininde önemli rol oynamaktadır. Makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, pazarlamacı (satış temsilcisi), aşçı ve bilgisayar yazılım teknisyenleri için ise yeterli beceri ve iş tecrübesine sahip adayların eksikliği bu alanda faaliyet gösteren işletmelerden geri alınan önemli bildirimler arasında yer almaktadır.

İşverenler eleman temininde güçlük çekmede en önemli nedenlerini ilgili meslekte eleman bulunmaması olarak belirtmişlerdir. Mardin iş gücü piyasasında, en fazla aranan beceri yeterli bilgiye sahip olmak ve fiziki yeterliliktir. Yeterli bilgi istenilen en fazla meslekler tır şoförü, Makineci (dikiş), Şoför-Yük Taşıma şeklinde sıralanmaktadır.

Diğer taraftan, bu kapsamda görüşülen işverenlerin; %63,0'ü ilgi meslekte yeterli beceriye/niteliğe sahip eleman olmaması, %60,3'ü ilgi meslekte çalışacak eleman olmamasından, % 40,4'ü ilgili meslekte iş tecrübesine sahip eleman olmamasından, %10,2'i çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinden ve %6,3'ü da önerilen ücretin az bulunmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Gelecek istihdam beklentisi kısa (altı aylık) ve orta (bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir.

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri imalat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin %29,5'i imalat sektöründedir. İmalat sektörünü %21,1 ile ulaştırma ve depolama takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise % 16,6 ile toptan ve perakende ticaret sektöründe çalışan işletmelerdir.

31 Aralık itibariyle meslekler bazında beklenen artışa bakıldığında Mardin için ilk üç sırada beden işçisi (genel), tır-çekici şoförü, makineci (dikiş) yer almaktadır. Türkiye sıralaması ise makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, temizlik görevlisi şeklindedir.

Tablo 29. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2013

Türkiye	Mardin
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)
Güvenlik Görevlisi	Tır-Çekici Şoförü
Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)
Beden İşçisi (Genel)	Ağır Kamyon Şoförü
Satış Elemanı (Tanıtım)	Şoför-Yük Taşıma
İnşaat Elemanları Kalıpçısı(Elle)	Beden İşçisi-Bina İnşaatı
Gaz Altı Kaynakçısı	Pazarlamacı
Beden İşçisi (İnşaat)	Hemşire
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Beden İşçisi (İnşaat)
Elektrikçi (Genel)	Değirmen İşçisi (Bulgur Kırma)

Kaynak: İl İPTA

30 Haziran 2014 itibariyle en yüksek istihdam artışı inşaat sektöründe beklenmektedir. İnşaat sektörü %48 ile ilk sırada yer alırken inşaatı, %15 ile ulaştırma ve depolama ile sektörü takip etmektedir. Üçüncü sırada ise %6 ile imalat sektörü gelmektedir.

Meslekler bazında bakıldığında Mardin'de 30 Haziran 2014 itibariyle istihdam artışı beklenen üç meslek sırasıyla beden işçisi (inşaat), elektrik montörü-ölçü aletleri, inşaat kalfası (genel) şeklindedir. Türkiye'de ise istihdam artışı beklenen üç meslek sırasıyla güvenlik görevlisi, temizlik görevlisi, makineci (dikiş) şeklindedir.

Tablo 30. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2014

Türkiye	Mardin
Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Temizlik Görevlisi	Elektrik Montörü-Ölçü Aletleri
Makineci (Dikiş)	İnşaat Kalfası
Beden İşçisi (Genel)	Tır-Çekici Şoförü
Beden İşçisi (İnşaat)	Beden İşçisi (Genel)
Pazarlamacı	Şoför (Yolcu Taşıma)
Garson (Servis Elemanı)	Beden İşçisi-Bina İnşaatı
Satış Danışmanı	Ağır Kamyon İşçisi
Çağrı Merkezi Görevlisi	Un Paketleme İşçisi
Sıvacı	Şoför-Yük Taşıma

Kaynak: İl İPTA

Mardin'de meslekler bazında en fazla istihdam azalışının beklendiği üç meslek sırasıyla temizlik görevlisi, çöp kamyonu sürücüsü ve direksiyon eğitmeni şeklindedir. Türkiye genelinde ise tuğla imal işçisi, oda görevlisi-turizm ve endüstriyel boru montajcısı şeklindedir.

Tablo 31. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2013

Türkiye	Mardin
Tuğla İmal İşçisi	Temizlik Görevlisi
Oda Görevlisi-Turizm	Çöp Kamyonu Sürücüsü
Endüstriyel Boru Montajcısı	Direksiyon Eğitmeni
Bahçıvan	İnşaat Boyacısı/Boyacı-Bina
Diğer Fidanlık İşçileri Ve Bahçıvanlar	Mermer İşçisi
Çiçek Düzenleyicisi	Dış Ticaret Meslek Elemanı
Eğlence Hizmetleri (Animatör)	İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)
Dikim İşçisi (Bahçecilik)	Kamyonet Şoförü
Sebze Yetiştirme İşçisi	İnşaat Demiri Bağlama Ustası
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	Kat Görevlisi- Temizlik

Kaynak: İl İPTA

2014 yıl sonu ortasında meslekler bazında en fazla azalma beklenen meslekler Türkiye ve Mardin için farklılık göstermektedir. Mardin'de İlk sırada temizlik görevlisi gelirken Türkiye'de sebze toplama işçisi gelmektedir. Türkiye'de kuruyemiş paketleme işçisi ve diğer kağıt imalat işçileri ilk üç sıraya girerken; Mardin'de bu sıra kamyonet şoförü ve sıvacı şeklindedir.

Tablo 32. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2014

Türkiye	Mardin
Sebze Toplama İşçisi	Temizlik Görevlisi
Kuruyemiş Paketleme İşçisi	Kamyonet Şoförü
Diğer Kağıt İmalat İşçileri	Sıvacı
Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	Büro İşçisi
Gümrük Memuru	Duvar Kağıdı Kaplayıcısı
Tünel Kalıpçı-İnşaat	Kalıpçı-Pres
İşletmeci (Genel)	Usta Öğretici (Betonarme Demirciliği)
Seyahat Servis Elemanı (Host/hostes/otobüs-Tren)	Eczane Hizmetleri Teknikeri
Tarım İşçisi-Karma Çiftçilik (Bitkisel Üretim Ve Hayvan Yetiştiriciliği)	Mermerci Ve Süsleme Taşçısı
Çırçır Makinesi Operatörü	Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı

Kaynak: İl İPTA

SONUÇ

Mardin İşgücü Piyasası Analizi raporunun, 2013 yılında Mardin ilinde olarak gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Mardin ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TRC3 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne düşmüş işyerlerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırmaya çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Mardin özelinde beyan edilen sadece 24.273 çalışanı kapsıyor olmasıdır. Buna tarım sektörü, kayıtdışı sektör ve kamu sektörünün payları da eklendiğinde elde edilen verilerin sadece kısıtlı sayıda işyeri ve çalışan açısından geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

Mardin'de çalışma yaşı kapsamındaki nüfus Türkiye genelinden daha düşük eğitimlidir. Buna ek olarak Mardin ilinde çalışma yaşı kapsamındaki kadın nüfus, erkek nüfustan daha az eğitimlidir. TRC3 bölgesinde özellikle kadınlar işgücü piyasası dışındadır (%92,5). Bu oran erkekler için %35,1 toplamda da %65 oranındadır. Ayrıca işsizlik oranlarına bakıldığında, TRC3 bölgesinde işsizliğin %21,3 oranıyla Türkiye ortalamasının üstündedir. TRC3 bölgesinde eğitim yükseldikçe işgücüne katılım da yükselmektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

İşgücü arzının eğitim durumu açısından bir diğer önemli tespit, son yıllar için bakıldığında ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile izleyen dönemde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 4.493 öğrencilik bir fark olduğudur. İlköğretim mezunlarının %28,7'sina tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir. Bu durumda ilköğretimden sonra öğrenim hayatına son veren kesimin de işgücüne katılabilmesi ve istihdam olanaklarından yararlanabilmesi için verilecek işgücü yetiştirme eğitimlerinden faydalanması gerekmektedir. İşgücünün eğitim durumu anlamında bir diğer nokta ise Mardin ilinde yeni öğrenci kayıtlarının meslek ve teknik ortaöğretim lehine artışta olduğudur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

TC83 bölgesi genelinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun da 15-24 yaş grubu olduğu ve işe başvuruların çok büyük oranda ilkokul ve ortaokul mezunları tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Bu veriler ışığında Mardin ili özelinde bu yaş grubu işgücünün eğitilmesi ihtiyacı olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda düzenlenecek eğitimlerin hedef kitlelerinden bir tanesinin 15-24 yaş aralığındaki işgücü olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özellikle de 30 yaş üstü işgücünde yaşanan istihdam zorluğu, bu yaş grubunun eğitimi için özel önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Mardin ili özelinde imalat, ulaştırma ve depolama, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vadede bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir..

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Mardin ilinde bu potansiyeli yansıtan sektörler diğer hizmet faaliyetleri, imalat, ve konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri olarak belirmektedir. Ayrıca kısa vadede net istihdam artış oranı beklentisi en yüksek olan sektörler de konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, ve inşaat sektörü olarak ortaya çıkmaktadır. Orta vade idari ve destek hizmet faaliyetleri, inşaat ve eğitim sektörleri net istihdam artış oranın en yüksek olan sektörlerdir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Meslek olarak açık işlere bakıldığındaysa Mardin ilinde işgücü talebinin tesis ve makine operatörleri ve montajcılar; sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu mesleklere hitap etmesi gerektiği düşünülmektedir.

temininde güçlük çekilen mesleklerde de Makineci (dikiş), Tır şoförü, Şoför-yük taşıma, Muhasebeci, Pazarlamacı kategorileri gibi zor çalışma koşullarıyla bilinen meslekler öne çıkmaktadır. Bu durumda Mardin ilinde işgücü talebi açısından, aslında eğitim aranmayan mesleklerin veya işgücünün düşük düzey eğitimli olmasının işverenler için yeterli olacağı sonucuna varılabilir. Ancak bu araştırma ve analiz çerçevesinde ücret ve çalışma koşulları gibi işgücü piyasası bileşenleri değerlendirilmeye alınmadığı için, bu tespitin işgücü arz ve talebi arasında var olan dengesizlikleri gidermekte işlevsel olacağı düşünülmemektedir.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Mardin'de istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.
- İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.
- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.
- Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.
- Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dahil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.
- Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.
- Özellikle imalat, inşaat ve ulaştırma ve depolama sektörlerinde beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.

Mardin'deki işgücü talebini kurum vasıtasıyla karşılayabilmek için Mardin İŞKUR İl Müdürlüğü:

- İşe yerleştirme olanaklarını kamuyla paylaşmalı
- Düzenli periyodlarla işe yerleştirmelere ve eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri kamuoyuna duyurmalı
- Kurum veri tabanında yüksek nitelikli iş arayanların oranını arttırmalı

KAYNAKÇA

EKONOMİ BAKANLIĞI, Yatırım teşvikleri istatistikleri

İŞKUR, İstatistik yıllığı

KALKINMA BAKANLIĞI, Kamu yatırımları istatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

TOBB, Açılan Kapanan işyerleri istatistikleri

EKLER

Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR

..... İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI

İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi verme ve gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun 21'inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur.**
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136. maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan işyerlerinde insan kaynakları, personel, işletme veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. **Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.**

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No	:	
İşyerinin Yasal Ünvanı	:	
İşyerinin Tabela Ünvanı	:	

ADRES BİLGİLERİ

İL	:	.....
İLÇE	:	
KÖY	:	
MAHALLE	:	
CADDE/SOKAK	:	
DIŞ KAPI NO	:	
İÇ KAPI NO	:	
TELEFON/FAKS/e-posta	:	...../...../ .....@.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı	:	Unvanı	:
Tarih	:	Telefonu	:
E-posta	:	İmza/Kaşesi	:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR, ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....	.....

1 / 7

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

S1. İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz?
(Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

S2. İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile aynı mı, değişmiş mi?
(Bu soru ziyaret edilen işyerinde değil, İŞKUR'un Bürosunda Koordinatör veya görevlendireceği bir kişi tarafından doldurulacaktır.)

Aynı	Değişmiş

Sonraki Sayfaya Geçiniz

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S3: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan İş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S6: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz. ☐ ⇒ Soru 6'ya geçiniz.

01	02	03	04	05	06
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları 1 2 3 4 5
		☐		☐	

BÖLÜM IV. 31 ARALIK 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
5.6: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	6.3'e geçiniz
	Hayırsa →	6.1 veya 6.2 geçiniz
5.6.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum.	→	7.soruya geçiniz
5.6.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		
5.6.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

5.7: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	7.3'e geçiniz
	Hayırsa →	7.1 veya 7.2 geçiniz
5.7.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını beklemiyorum.	→	8.soruya geçiniz
5.7.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		
5.7.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış	

BÖLÜM V. 30 HAZİRAN 2014 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
5.8: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	8.3'e geçiniz
	Hayırsa →	8.1 veya 8.2 geçiniz
5.8.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum.	→	9.soruya geçiniz
5.8.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		
5.8.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

5.9: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	9.3'e geçiniz
	Hayırsa →	9.1 veya 9.2 geçiniz
5.9.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını düşünmüyorum.	→	10.soruya geçiniz
5.9.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		
5.9.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış	

BÖLÜM VI. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

10: 2013 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu meslekleri temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

10.1: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

01	02	03	04				
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz meslekli ya da karşılaştınız mı? 1-EVET 2- HAYIR 3-KISMEN	Temininde Güçlük Çeklme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Meslekl beceriyalniteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
		☐					

Ek 2-A: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 64 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2 - B: Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h{}^2 v\left(\bar{y}_h\right) = N_h{}^2 \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / \left(n_h - 1\right)\right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2- C : Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012)

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı	Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585	Adana	1.677
Manisa	1.582	Ankara	1.982
Tekirdağ	1.545	Antalya	1.745
Hatay	1.416	Bursa	1.838
Aydın	1.370	Denizli	1.507
Şanlıurfa	1.342	Diyarbakır	1.422
Kahramanmaraş	1.327	Gaziantep	1.472
Eskişehir	1.282	İstanbul	2.132
Sakarya	1.250	İzmir	1.881
Malatya	1.070	Kayseri	1.440
Afyonkarahisar	995	Kocaeli	1.737
Elazığ	974	Konya	1.658
Ordu	962	Mersin	1.572
Kütahya	890	Muğla	1.478
Erzurum	856	Trabzon	1.393
Van	850	**ÖrneklemToplam**	**24.934**
Zonguldak	832		
Sivas	804	Tokat (Pilot İl)	704
Çorum	802	Samsun (Pilot İl)	1387
Çanakkale	753		
Düzce	736	**Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri**	**65.723**
Uşak	691		
Giresun	687		
Mardin	677		
Osmaniye	671		
Adıyaman	644		
Batman	641		
Rize	607		
Aksaray	602		
Nevşehir	559		
Edirne	517		
Isparta	505		
Kırklareli	485		
Kastamonu	481		
Yozgat	475		
Amasya	445		
Niğde	423		
Bolu	406		
Karaman	393		
Yalova	386		
Burdur	364		
Şırnak	345		
Bartın	303		
Karabük	299		
Bilecik	291		
Bingöl	281		
Sinop	280		
Erzincan	278		
Kırşehir	260		
Artvin	244		
Kırıkkale	240		
Siirt	233		
Bitlis	216		
Ağrı	213		
Çankırı	212		
Muş	192		
Kars	177		
Iğdır	162		
Gümüşhane	127		
Kilis	119		
Hakkari	117		
Tunceli	93		
Bayburt	77		
Ardahan	57		
Tamsayım toplamı	**38.698**		

Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2012 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textit{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer İşinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- İçinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak

ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri

1- Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9

Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

2- İstihdamın Sektörel Dağılımı

İl	İstihdam (000)	Tarım (000)	Sanayi (000)	Hizmet (000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
Toplam	**24 320**	**5 531**	**6 605**	**12 184**	**22,7**	**27,2**	**50,1**
Adana	595	113	170	312	19,0	28,6	52,4
Adıyaman	187	95	34	58	50,8	18,4	30,8
Afyonkarahisar	237	96	53	88	40,4	22,5	37,1
Ağrı	151	54	42	55	35,8	28,0	36,1
Amasya	116	54	17	45	46,3	14,9	38,8
Ankara	1 570	75	349	1 146	4,8	22,2	73,0
Antalya	790	214	108	468	27,1	13,6	59,3
Artvin	73	29	11	33	40,1	14,7	45,2
Aydın	359	118	77	164	32,8	21,4	45,8
Balıkesir	426	169	81	176	39,7	19,0	41,3
Bilecik	72	15	27	30	21,3	37,1	41,7
Bingöl	78	27	16	35	35,0	20,7	44,3
Bitlis	91	40	13	39	43,6	13,7	42,7
Bolu	99	30	22	47	29,8	22,7	47,5
Burdur	97	45	17	35	46,3	17,8	35,8
Bursa	916	132	390	394	14,4	42,6	43,0
Çanakkale	195	76	34	85	38,8	17,5	43,8
Çankırı	65	29	11	25	45,1	16,3	38,5
Çorum	183	69	49	65	37,4	27,0	35,6
Denizli	360	106	116	138	29,3	32,3	38,4
Diyarbakır	347	82	87	178	23,6	25,2	51,3
Edirne	177	63	28	86	35,6	16,0	48,4
Elazığ	159	45	32	82	28,5	20,1	51,4
Erzincan	74	29	9	36	38,6	12,5	48,8
Erzurum	242	110	32	100	45,3	13,3	41,4
Eskişehir	247	38	80	129	15,5	32,4	52,1
Gaziantep	460	75	172	213	16,3	37,5	46,2
Giresun	153	70	26	56	46,1	17,0	37,0
Gümüşhane	41	16	7	18	38,2	17,5	44,3
Hakkari	62	12	6	44	19,5	9,7	70,8
Hatay	423	107	103	213	25,3	24,3	50,3
Isparta	152	62	22	68	40,8	14,7	44,5
Mersin	517	166	101	250	32,0	19,6	48,4
İstanbul	4 565	31	1 677	2 857	0,7	36,7	62,6
İzmir	1 330	156	404	770	11,8	30,3	57,9
Kars	102	49	16	37	48,3	15,4	36,3
Kastamonu	156	82	20	54	52,8	12,7	34,5
Kayseri	368	54	135	179	14,6	36,7	48,7
Kırklareli	140	35	43	62	25,0	31,0	44,0
Kırşehir	75	29	15	31	38,6	19,9	41,5
Kocaeli	502	22	221	258	4,4	44,1	51,5
Konya	649	205	155	289	31,6	23,8	44,5
Kütahya	195	76	50	69	39,0	25,7	35,3
Malatya	230	78	47	105	34,0	20,2	45,7

Manisa	520	212	131	178	40,7	25,1	34,2
Kahramanmaraş	307	97	97	112	31,8	31,7	36,5
Mardin	177	58	31	88	32,8	17,4	49,8
Muğla	343	107	50	186	31,1	14,7	54,2
Muş	115	65	17	34	56,2	14,4	29,4
Nevşehir	110	47	16	47	42,6	14,2	43,2
Niğde	122	58	22	42	47,5	18,4	34,1
Ordu	282	138	57	88	48,8	20,1	31,1
Rize	108	39	26	43	36,3	23,8	39,9
Sakarya	281	71	89	121	25,2	31,7	43,2
Samsun	434	169	90	175	38,9	20,8	40,3
Siirt	73	23	12	38	31,7	16,3	52,0
Sinop	77	27	20	30	35,2	26,0	38,8
Sivas	194	73	42	78	37,8	21,8	40,3
Tekirdağ	317	49	148	121	15,4	46,6	38,1
Tokat	207	102	34	71	49,1	16,3	34,6
Trabzon	281	103	55	123	36,7	19,5	43,8
Tunceli	35	8	3	25	21,6	7,8	70,6
Şanlıurfa	400	191	58	151	47,6	14,5	37,8
Uşak	132	52	35	45	39,5	26,4	34,1
Van	249	65	83	101	26,1	33,4	40,5
Yozgat	159	78	29	52	48,8	18,4	32,9
Zonguldak	220	58	67	96	26,2	30,4	43,5
Aksaray	139	59	31	50	42,2	22,0	35,8
Bayburt	32	16	5	11	50,0	14,4	35,6
Karaman	81	32	20	29	39,7	25,1	35,2
Kırıkkale	75	16	16	43	21,2	21,5	57,3
Batman	112	30	26	56	26,5	23,5	50,0
Şırnak	93	15	13	65	15,7	14,5	69,8
Bartın	69	25	18	26	36,3	26,5	37,2
Ardahan	47	31	2	14	66,2	3,8	30,0
Iğdır	66	32	8	25	49,0	12,3	38,7
Yalova	69	8	20	41	11,7	29,0	59,2
Karabük	67	10	18	39	15,0	26,8	58,2
Kilis	41	18	7	17	42,9	16,5	40,6
Osmaniye	132	34	39	59	25,8	29,6	44,5
Düzce	130	42	43	45	32,1	33,3	34,6

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

Ek 4- Diğer Tablolar

Ek 4-A: Türkiye Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.590	78.462	2.398	2.814	1.492	2.248	3,0	1,9	2,9
İmalat	47.378	1.991.454	113.084	134.403	101.196	79.726	5,4	5,1	4,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	590	37.568	494	510	534	538	1,3	1,4	1,4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	389	28.801	532	559	219	524	1,8	0,8	1,8
İnşaat	29.776	653.825	22.728	45.631	36.993	35.600	3,4	5,7	5,4
Toptan ve perakende ticaret	45.281	925.382	44.837	61.834	48.878	46.739	4,6	5,3	5,1
Ulaştırma ve depolama	10.977	289.106	8.628	13.091	6.680	10.241	2,9	2,3	3,5
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11.428	282.720	16.875	22.200	1.700	15.535	5,6	0,6	5,5
Bilgi ve iletişim	2.325	71.742	2.814	2.764	4.272	3.881	3,8	6,0	5,4
Finans ve sigorta faaliyetleri	3.382	97.973	2.064	2.340	3.754	3.874	2,1	3,8	4,0
Gayrimenkul faaliyetleri	1.487	32.464	1.370	1.891	2.058	2.669	4,1	6,3	8,2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8.034	182.122	7.261	10.595	8.681	14.246	3,8	4,8	7,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6.690	490.060	17.891	19.887	34.422	35.670	3,5	7,0	7,3
Kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik	2	27	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Eğitim	5.319	153.509	3.861	5.693	3.671	2.659	2,5	2,4	1,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.111	165.943	7.017	9.896	5.126	4.929	4,1	3,1	3,0
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	766	19.251	623	852	-12	546	3,1	-0,1	2,8
Diğer hizmet faaliyetleri	4.142	94.944	5.606	5.988	4.243	8.707	5,6	4,5	9,2
GENEL TOPLAM	183.667	5.595.354	258.082	340.950	263.906	268.334	4,4	4,7	4,8

TÜRKİYE İŞ KURUMU
……. ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
Adres:
Tel:
www.iskur.gov.tr